

Promise

Voor Bijbels denken over gezondheid 35ste jaargang januari 2019

In dit nummer o.a.:

De gezonde leer
Uitverkiezing
Plastische chirurgie
Grenzen in relaties

De gezonde leer

Inleiding

Promise staat voor bijbels denken over gezondheid. Gods Woord heeft de pretentie gezond-makend te zijn. Veel christenen denken bij bijbelse gezondheid vaak alleen aan gebed. Dat is natuurlijk ook heel belangrijk. Maar de bijbel spreekt ons ook aan op onze verantwoordelijkheden als het gaat om het verkrijgen en bewaren van onze gezondheid. In verschillende teksten in het oude en nieuwe testament wordt gesproken over de gezond-makende (Grieks: 'hygiainousa') invloed. In 1Tim. 6:3-4 (NBV) staat: "Indien iemand een andere leer verkondigt en zich niet voegt naar de gezonde (heilzame in NBG) woorden van onze Here Jezus Christus en de leer der godsvrucht, dan is hij opgeblazen, hoewel hij niets weet...". Zie ook 1Tim. 4:3, Titus 2:1 en Psalm 107:20.

Nu is gezondheid een begrip waar over qua inhoud en betekenis nogal verschillend gedacht wordt. De definitie van de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie, is: 'Een toestand van compleet welbevinden'. Volgens anderen is deze definitie verouderd, omdat daarmee praktisch iedereen als patiënt kan worden aangemerkt. Een meer eigentijdse term voor gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Hierin wordt benadrukt dat het veel meer gaat om de potentie gezond te zijn of te worden, zelfs als er sprake is van een ziekte (1). Machteld Huber, een gezondheidspsychologe, ging te rade bij behandelaars, beleidsmakers en patiënten en kwam tot verschillende aspecten van gezondheid te weten: lichamelijk functies, mentale functies en beleving, de spirituele/existentiële dimensie, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren.

Bijbels mensbeeld

Dit holistisch benaderen van gezondheid komt dicht bij het bijbelse denken hierover. De Bijbel definieert gezondheid en zelfs leven altijd in relatie met God. De mens is vooral een moreel wezen. Vanuit die relatie met God krijgen alle bovengenoemde dimensies een bijbels gezonde inhoud. Hoewel vaak bij gezondheid een onderscheid gemaakt naar lichaam (stoffelijk), ziel (relatie medemens en zichzelf) en geest (relatie met God), blijft de mens in zijn complexe schepping een onlosmakelijke eenheid. Tegenwoordig is het inmiddels genoegzaam bekend dat

voldoende beweging en goede voeding ook grote invloed op onze gezondheid hebben. Daarover misschien later in een ander artikel meer. Nu wil ik focussen op de relaties in en buiten de mens waar 'de gezonde leer' in de bijbel aandacht geeft.

Naar de bijbelse maatstaf dreigt de moderne mens door de toenemende secularisatie en individualisering, door contactverlies met zijn omgeving, met God, de medemens en de schepping, steeds ongezonder te worden. Dit ondanks de ontwikkeling van de medische wetenschap. Ook de innerlijke relaties devalueren steeds meer. Bijbels gezien vindt er na de zondeval een steeds groter wordende desintegratie plaats van de innerlijke verhoudingen tussen geest, ziel en lichaam. Dit leidt tot een verwording van de innerlijke samenhang. En daardoor een verwijdering van het bijbels totaalbeeld van gezondheid.

Door het evangelie van Jezus Christus, het contactherstel met God en de inwoning en verbondenheid van de Heilige Geest, zijn er voor de mens mogelijkheden om bijbels gezond te worden. Dat gaat via een proces en vraagt uiteraard tijd. De volmaakte eeuwige gezondheid, een genadegift van God, wordt pas in de toekomst bereikt in de hemel met een volmaakt (zondeloos) en verheerlijkt lichaam in een volmaakte verbinding met God en Zijn schepping. In dit artikel wil ik vooral duidelijk maken dat men in bijbelse zin alleen gezond kan worden en blijven door voortdurend te leren en te oefenen, in praktijk te brengen.

Praktiseren van gezondheid

Gezondheid moet geleerd worden! Veel christenen beseffen niet dat het beamen of erkennen van de theoretische en of intellectuele kennis nog geen garantie biedt voor een bijbels verantwoorde gezond-makende werking. Wedergeboorte is een belangrijke basis, maar betekent nog niet dat iemand in bijbelse zin gezond is. Alleen het steeds weer (be)oefenen ('gymnazo') en praktiseren van de nieuwe mens, (Ef. 2:14;4:24), de 'nieuwe software' (Rom.12:1,2) heeft gezond-makende gevolgen. Wat we weten, moet stap voor stap in praktijk gebracht worden, moet 'vlees en bloed' in ons worden.

In principe kan bijbelse gezondheid pas werkzaam zijn als er aan twee essentiële voorwaarden voldaan is. Allereerst moeten de oude verhoudingen en gewoonten en maatstaven als verkeerd en negatief erkend worden, en dit moet tot het inzicht leiden dat er nieuwe bijbelse verhoudingen nodig zijn. Men moet leren om tot een totaal ander denken en handelen te komen, wat geleid wordt door God en vaak indruist tegen datgene wat we gewoonlijk denken en doen. Gij geheel anders (Ef. 4:20). Het gaat erom "Dat uw geest en uw denken voortdurend vernieuwd moeten worden en dat u de nieuwe mens moet aantrekken die naar Gods wil geschapen is in waarachtige rechtvaardigheid en heiligheid" (Ef. 4:23,24). Verandering van gezindheid heeft naast het intellectuele inzicht ook een beslissing van de wil nodig en daarna een daadwerkelijk oefenproces om een en ander in praktijk te brengen (12).

Leerproces van navolging

Kennis en leerprocessen hebben een gemeenschappelijke noemer, een gemeenschappelijk doel, namelijk Jezus Christus Zelf. We moeten Zijn leven leren te leiden. In Luk.9:23 staat: “Wie achter Mij (Jezus) aan wil komen, moet zichzelf verloochenen en dagelijks zijn kruis op zich nemen en Mij volgen. Want ieder die zijn leven (lees: oude leven) wil behouden zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij (nieuwe identiteit) zal het behouden”.

De basis van bijbelse gezondheid is de nieuwe identiteit in Christus! “Met Christus ben ik gekruisigd: ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij“ (Gal. 2:20).

Ons leerproces is te (gaan) leven in die nieuwe identiteit van Christus. Dit houdt in: leren te leven als Christus in de eerdergenoemde dimensies van onze gezondheid. Het leerproces van navolging heeft ook model voorbeelden nodig, mensen die de weg van Jezus in hun leven gegaan zijn. Daarnaast kunnen christelijke hulpverleners, coaches, pastorale werkers mensen aanmoedigen de weg van Jezus te volgen. In Promise hebben we vaak aandacht gegeven aan het ‘Life Model’. Dit model hanteert een bijbels holistisch model van gezondheid. Naast de vaak enthousiaste reacties over dit ‘neuro-theologisch model’ wordt soms de kritiek geuit dat het niet bijbels gefundeerd zou zijn. In dit artikel wil ik ook aantonen dat het leerproces van de nieuwe mens om gezond te worden alles te maken heeft met de vaardigheden die in het Life Model genoemd worden.

Leren leven in de nieuwe identiteit

Centraal in de Bijbel en het Life Model staat het belijden en bewaken van de nieuwe identiteit in Christus. In het hiërarchisch functioneren van hersencentra staat het centrum van de identiteit (in de prefrontale cortex) bovenaan in de commandostructuur (2). De belangrijkste factor van gezondheid is je gedragen naar je identiteit (zoals God die bedoeld heeft). Jezelf in alle mogelijke en moeilijke situaties je herinneren wie je bent in Christus en daaraan denken en daarnaar handelen. Of anders gezegd: “Wat zou Jezus gedaan hebben?” (WWJD). Niet door een inspanning van de oude mens, maar geleid worden door de Heilige Geest. Dit gaat niet vanzelf, want de wedergeboren christen moet leren om af te leggen en aan te doen (Rom. 13:12; Kol. 3:12; Hebr. 12:1). Intellectuele kennis alleen is niet genoeg. Immers er moeten ook vaardigheden geoefend en ingeslepen worden. Als dat niet het geval is, zal de wedergeboren mens zich niet gedragen naar zijn identiteit in Christus maar naar ‘het vlees’, dus leven in zijn oude natuur. Christenen moeten leren in de nieuwe identiteit van Christus te leren leven en handelen. Sterven aan de oude identiteit is een belangrijke voorwaarde. “Daar wij tot het inzicht gekomen zijn dat een voor allen gestorven is. Dus zijn ze allen gestorven opdat zij die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is en opgewekt” Zie o.a. 2 Kor. 5:15 (NBG) (7).

De oude mens voor dood houden is een belangrijke vaardigheid die geleerd en

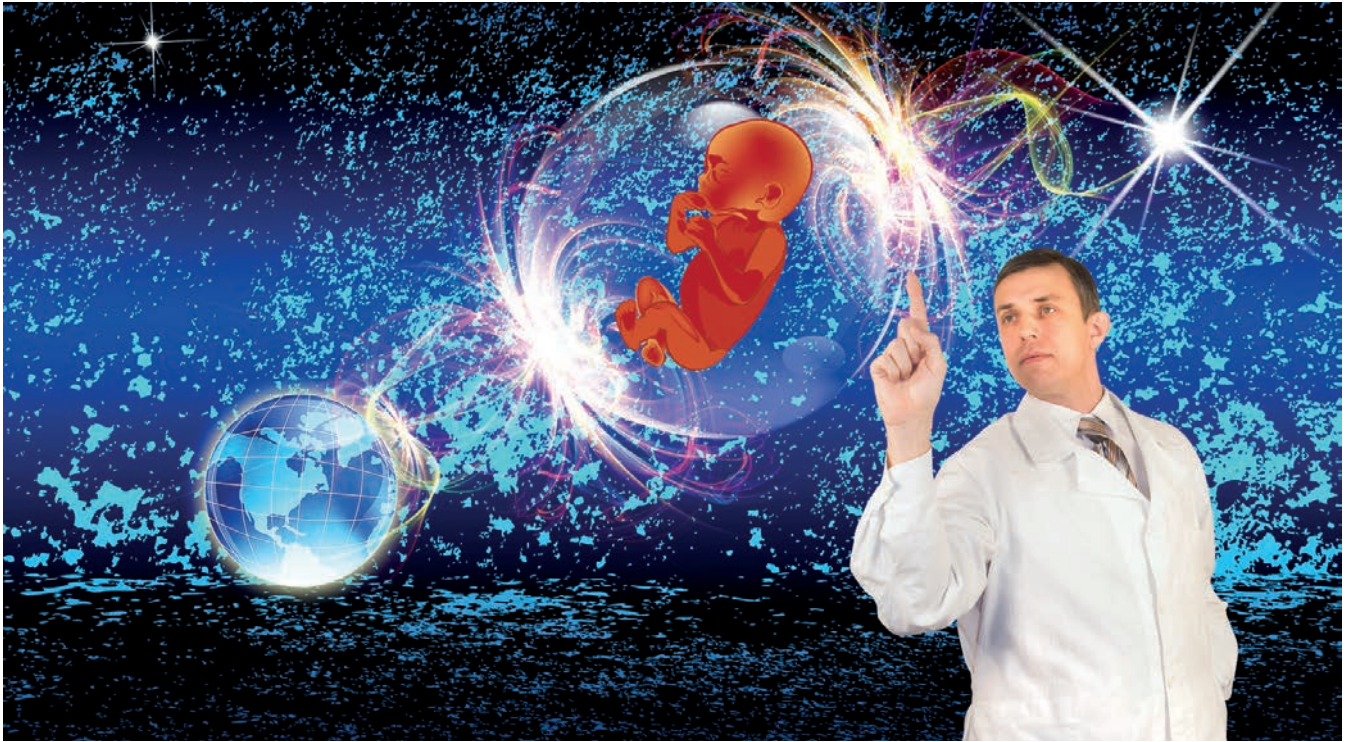
geoefend moet worden (in termen van het Life Model: ingeslepen in het snelle circuit van de rechter hersenfunctie). Dus geen autonomie, zelfrechtvaardiging, zelfverlossing, grenzeloze vrijheid of amoraliteit. We moeten door het oefenen leren ‘daders’ te worden van het Woord en niet alleen hoorders, want dan zouden we onszelf misleiden’ (Jac. 1:22).

Leren van intimiteit met God

De eerste vaardigheid die een wedergeboren christen moet leren, is het ontwikkelen van intimiteit in een persoonlijk gebed met Christus, geleid door de Heilige Geest en het Woord van God. A.W. Tozer moedigt in zijn boek ‘The Pursuit of God’ een intieme conversatie met God aan (3). “Heer leer me te luisteren. Leer me net als Samuel te bidden: ‘Spreek Heer, Uw knecht luistert’. Laat me leren luisteren naar Uw stem ondanks alle geluiden van de wereld in en om me heen”. Vaak gebeurt dit spreken door het Woord van God, de Bijbel, soms door andere gelovigen of door omstandigheden. Hoe dan ook, we moeten ook leren die stem van God te verstaan en te toetsen.

In ‘neuro-fysiologische termen gesproken is dit luisteren naar God is een vaardigheid van ‘het snelle circuit’ van de rechter hersenfunctie. Als het alleen voor kennisgeving aangenomen wordt door het langzame circuit van de linker hersenen, mist het de emotionele context en verbinding die nodig is om het leerproces op te slaan (4). De vaardigheid om relationeel met God (en daarna ook met anderen) te blijven, is te leren ondanks lastige gevoelens zoals verdriet, boosheid, angst,

schaamte, walging en wanhoop. Maar daarover later meer.

Volgens Psalm 34 zal God een zoekend mens antwoorden. De postmoderne mens is over het algemeen oppervlakkig, gemakkelijk prikkelbaar, ongeduldig, onzeker, autonoom, weet het beter en houdt vast aan zijn eigen vooronderstellingen. Psalm 34 geeft aan dat God wil dat mensen Hem zoeken, want dan zal Hij antwoorden, en dat wanneer ze Hem zien (schouwen) Hij dan vreugde zal schenken, dat wanneer ze Hem vrezen (rekening met Hem houden) Hij dan in hun behoeften zal voorzien. Het gaat hier niet om een enkelvoudig moment maar om een (leer) proces (12).

Leren het geweten voor God en mensen te oefenen

In de Bijbel neemt het geweten een uiterst belangrijke plaats in, zowel in de bevrijding en verlossing van de gehele mens als in de communicatie met God en het leren kennen van Zijn wil. De vaardigheid van het je gedragen naar je identiteit in Christus ondanks alle aanvechtingen van de oude mens, wordt in de Bijbel ook zelfbeheersing genoemd (2 Petr. 1:6). Bijbels gezien is zelfbeheersing een vrucht en ook een eigenschap van de Heilige Geest. Bij de wedergeboorte maakt de Heilige Geest inwoning in ons hart, geest (bewustzijn) en is daar voor eeuwig aan verbonden (Rom. 8:35). Het kostbare bloed van Christus reinigt de geest van de mens, zijn intuïtie, en geweten (Hebr. 9:14). Het reinigt ons bewustzijn van dode werken om de leven de God te dienen.

De 'neuro'-theologie van het Life Model

beweert dat het controlecentrum van onze (nieuwe) identiteit door de meeste wetenschappers wordt gezien als iets wat zich in de prefrontale cortex bevindt. Het centrum beoordeelt prikkels en reageert volgens de identiteit van het 'zelf'. Anders gezegd, het gaat hier om een goed verloop van het synchronisatieproces tussen binnen- en buitenkant, ongeacht wat er gebeurt. Vaak treden emoties op als vreugde, droefheid, schrik, woede, schaamte, walging, wanhoop en vernedering. Soms ontstaan zij van binnenuit en soms ook worden zij opgeroepen door anderen om ons heen.

Wanneer ons controlecentrum onontwikkeld en ongeorganiseerd is, dan verloopt het synchronisatieproces niet goed en kunnen wij door deze sterke emoties de controle over ons leven kwijtraken. Als ons controlecentrum echter sterk is en goed getraind, dan zijn wij in staat onszelf te blijven, ongeacht de intensiteit van deze gevoelens. Het geweten vertelt ons of de verhouding met God en met de medemens rein is, of onze gedachten en daden voortkomen uit onze eigen wil of uit God. Bij de geestelijke groei zie je dat die twee steeds dichter bij elkaar komen. Zo kan de Heilige Geest spreken tot een gelovige, bijvoorbeeld bij Paulus: "Ik spreek de waarheid in Christus, mijn geweten getuigt met de Heilige Geest" (Rom. 9:1). Een belangrijk geheim van een overwinnend gezond christenleven is een zuiver, rein geweten. In Handelingen 23:1 zegt Paulus tegenover de joodse raad, dat hij met een rein geweten voor God gewandeld heeft (zie ook 2 Tim. 1:3). Dit is echter een zaak van oefening, waarin ieder christen zich dient te bekwamen

(Hand. 24:16). Een belangrijk aspect wat bij het oefenen van het geweten voor God en mensen (dat hoort bij elkaar) in de Bijbel genoemd wordt, vinden we in 1 Petrus 3:15,16: "Heiligt de Christus in uw harten, als Here, altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is, doch met zachtmoedigheid en vrede, en met een goed geweten, opdat bij al het kwaad dat men van u spreekt, zij, die u goede wandel in Christus smaden, beschaamd gemaakt worden".

Belangrijke aspecten als identiteitsvorming, impulsbeheersing, socialisatie, zelfbeheersing, groepsidentiteit, verwerken van ervaringen van kennis en cultuur, ontwikkelen van empathie, synchronisatie en praktisch hersenonderzoek en natuurlijk niet in de laatste plaats geestelijk leven passen naadloos in een bijbelse analyse over het geweten en over gezondheid. Natuurlijk is de bijbelse visie maatgevend en niet alleen het wetenschappelijk onderzoek (8).

Leren tot rust te komen en terug te keren tot blijdschap

"Laat in uw hart de vrede van Christus heersen, want daartoe bent u geroepen als de leden van een lichaam" (Kol. 3:15). "Kom naar Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal Ik jullie rust geven" (Mat. 11:28). Vreugde opbouwen wordt meestal niet beschouwd als een geestelijke taak. Vreugde wordt zelden gezien als een belangrijk instrument bij karakterveranderingen. Toch sprak Jezus over vreugde als een belangrijk onderdeel van Zijn onderwijs en een centraal kenmerk van gebed. "Deze dingen heb Ik

tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u zal blijven en uw blijdschap volkomen zal worden” (Joh.15:11). “Maar nu kom Ik naar U toe en spreek dit in de wereld, opdat zij ten volle Mijn blijdschap in zichzelf mogen hebben” (Joh.17:13).

Vanuit de werking van de hersenen gezien, stimuleert vreugde de groei van de hersenen die betrokken zijn bij karaktervorming, versterking van de identiteit en moreel gedrag. Als we de bedoeling hebben door hersenveranderingen het karakter te veranderen, dan wordt dat het beste ontwikkeld en bestendig door vreugdevolle relaties. Vreugde is net zo krachtig als wanneer we pijn ervaren. Het doet ons gevoel goed, als er iemand het fijn vindt om bij ons te zijn, wanneer we lijden. Als we in de armen van een vriend vallen die net als wij zich gehaast heeft naar de spoedeisende hulp, om te wachten of een geliefde overleeft, huilen we van opluchting, maar het is vreugde. Er is dan iemand bij ons, we zijn niet alleen.

deze vaardigheden zijn moeilijker te leren dan de betrekkelijke eenvoudige principes voor het opbouwen van vreugde. In het Life Model wordt dit in het ‘hiërarchisch hersen functioneren’ aangeduid als het oefenen op niveau 3, de rechter cingula cortex, het zogenaamde ‘moederhart’ (2).

Leerproces: leren te kunnen lijden

Het is belangrijk om te leren op een goede manier te lijden. Meestal proberen we lijden te voorkomen. We kunnen verschillende ‘capaciteiten’ om te kunnen lijden onderscheiden: nl. van een baby, kind, adolescent, ouder en oudste. In de Bijbel is lijden vaak verbonden met liefde. Wie liefheeft moet ook leren om te kunnen lijden (1 Petr. 4:13). “Hoe meer u deelhebt aan Christus’ lijden, des te meer moet u zich verheugen, en des te uitbundiger zal uw vreugde zijn wanneer Zijn luister geopenbaard wordt”. Als u deelhebt aan Jezus’ leven zult u ook deelhebben aan Zijn gevoelens, en dat betekent ook aan het lijden in deze wereld. Als je in liefde

circuits (RC) moeten actief blijven en men moet bereid zijn om te pauzeren als dat nodig is voor de verwerking door de ander, met het doel de relatie te verbeteren. Dit betekent niet dat we het altijd eens zijn met de ander, maar dat we in contact blijven met de gedachten en gevoelens van de ander. Dit principe geeft ons inzicht in hoeverre iemand vanuit de eerdergenoemde zes onprettige emoties met een individu, gezin, groep of cultuur terug kan keren naar vreugde. Een verkeerde, ‘giftige’ motivatie is vaak de oorzaak van het onvermogen om vanuit die zes onaangename emoties naar vreugde terug te keren. Als ons relationele brein niet weet hoe we een relatie moeten bewaren tijdens een dergelijk gevoel, wil het met rust gelaten en is men niet in staat om die rust op te wekken. Wij zijn vaak bezig om pijnlijke gevoelens te vermijden, en dit wordt zelfs een motivatiepatroon in onze relaties met anderen (6).

Leer gezondheid door de hersenen te oefenen

De moeite om te reageren vanuit de nieuwe identiteit in Christus wordt in het Life Model neurofysiologisch verklaard doordat men de nucleus accumbens niet onder controle heeft. Dit is het genotscentrum in de hersenen dat een belangrijke rol speelt bij positieve belevingen zoals verlangen, motivatie, passie en bevrediging. Bij een gezond functioneren van de hersenen controleert het identiteitscentrum dit genotscentrum; in bijbelse termen heet dit zelfbeheersing. Zelfbeheersing van de nucleus accumbens betekent dat we de hersenpijn en ons ‘hunkering centrum’ moeten beheersen. Door uitstel van beloning leren we dit centrum, de nucleus accumbens te temmen en onze verlangens en driften te weerstaan.

Als kinderen leren om hun verlangens te temmen vóór de puberteit, hebben ze een gemakkelijker leerproces tegen de tijd wanneer de sekshormonen de nucleus gaan beïnvloeden omdat deze nog veel moeilijker en irriteranter zijn om te controleren, en is seksuele zelfcontrole dus moeilijker uit te oefenen. Niet-getrainde hersenen van adolescenten vinden pijn een verschrikking, en vinden uitstel van genot geestdodend en kwellend. Daarom lijkt masturbatie in hun optiek beter dan het moeizaam een relatie opbouwen met een partner. Ze willen zo snel mogelijk bevrediging. Ook wedergeboren christenen zijn vaak aan allerlei zaken verslaafd: drankzucht, roken, teveel eten, masturbatie, porno, geld, macht, status enzovoort. Vanuit de christelijke identiteit bezien kan de Heilige Geest helpen het genotscen-

trum te beteugelen. Zelfbeheersing is de vrucht van de Heilige Geest. Dit moet ook weer geoefend worden (2 Petr. 1:10). In 2 Petr. 2:19b staat: "waar men door beheerst wordt, daarvan is men slaaf" (Zie ook Joh. 8:34).

Geloofsgemeenschappen kunnen verslaafde mensen ook helpen door buddy's, kleine groepen met geestelijke oefeningen zoals gebed en aanbedding, betrokkenheid, vreugde, en delen van hun leven. Zo kunnen verslaafden groeiend in de relatie met God en elkaar een geestelijke vrucht ontwikkelen: zelfbeheersing. Dat is pas een gezond-makende factor!

Leer gezond te zijn door te strijden tegen de boze!

In Jacobus 4:7,8 staat: "Biedt weerstand aan de duivel, en hij zal van u vlieden. Nadert tot God, en Hij zal tot u naderen". Het leerproces van zelfbeheersing, en controle van de christelijke identiteit over vaak verkeerde driften van de nucleus accumbens is, zoals gezegd een strijd of oefen- en leerproces waarin de oude mens sterven moet en de nieuwe mens gaat regeren. Die oude mens wordt geregeerd door satan. Hij is een geestelijke realiteit die heerst over de oude mens. Om te denken vanuit en je te gedragen in die nieuwe natuur, moeten we ook leren te strijden tegen die boze met de geestelijke wapenrusting. "Trek de wapenrusting van God aan om stand te kunnen houden tegen de listen van de duivel. Onze strijd is niet gericht tegen mensen maar tegen hemelse vorsten, de heersers en de machthebbers van de duisternis, dus tegen de kwade geesten in de hemelsferen. Neem daarom de wapens van God op om weerstand te kunnen bieden op de dag van het kwaad om goed voorbereid stand te kunnen houden" (Ef. 6:11-13).

Leer gezond te leven in een gemeenschap

Geloofsgemeenschappen zijn vaak toegestemd om het uitgebreide scala van menselijke problemen aan te pakken, omdat ze de 'transcendente' realiteit met God belijden, die in staat is de mens te genezen en te herstellen van de meest verwoestende trauma's, verslavingen en mislukkingen. We leven in een gebroken wereld waarin veel mensen worstelen met het bestaan, nooit de volwassen rijpheid bereiken en vaak kiezen voor zelfvernietigende 'oplossingen'. Toch is de mens geschapen met een natuur om de aanvallen van de wereld te weerstaan, en heeft hij de mogelijkheid om die persoon te worden, die God wil dat hij of zij is.

Volwassenheid is het bereiken van iemands door God gegeven en bedoelde mogelijkheden. Het betekent het ontwikkelen van vaardigheden en talenten en ze op een goede manier gebruiken, terwijl we optimaal groeien in de ontwikkeling van onze individuele plannen. Wat waar is voor de volwassenheid van het individu is ook waar voor een geloofsgemeenschap. Om het unieke potentieel van het door God gegeven plan te bereiken, moet men ervoor kiezen de vaardigheden te ontwikkelen die effectief zijn in een proces van groei en verandering. Echte geestelijke gemeenschappen worden geestelijk volwassen door een proces van steeds weer focussen op de echte behoeften van lijdende mensen in hun midden en omgeving. Een geestelijk volwassen gemeenschap kan in de behoefte voorzien van mensen om te binden binnen een context van zinrijke, persoonlijke relaties, waar ze van houden (11).

Gymnazo=Oefenen.

De Bijbel is realistisch over nieuwe gedragsprincipes, normen en programma's. Ze moeten net zo lang geoefend worden totdat het in alle levenssectoren een gewoonte, een levensstijl geworden is. We maken er ons vaak veel te gemakkelijk

van af door na een eenmalige ervaring van een nieuw programma weer af te glijden in onze oude normen. Daarom roept de Bijbel op verschillende plaatsen ons op tot gymnazo (=gymnastiek). Het Griekse woord kan met (in)oefenen, inslijpen vertaald worden (Hebr.2:11).

In neurologische termen: net zo lang geoefend worden zodat een vaardigheid van de linker hersenfunctie in de rechterher-

senhelpt verankerd is. Bij het oefenproces

om gezond te worden, treedt er vaak ook een terugval op. Vaak vertegenwoordigt terugval ook weer een mogelijkheid om te 'resetten'. In Zijn grote lankmoedigheid en liefde erbarmt God Zich over ons, richt

ons op, troost ons, strijdt met ons mee, draagt onze lasten en zegent ons met Zijn aanwezigheid. Bijbelse gezondheid is dus ook een voortdurend oefen- en leerproces waarin we ook als stichting Promise behulpzaam willen zijn.

Gerard Feller

Geroepen tot uitverkiezing in Christus

Inleiding

Onlangs sprak ik een jonge enthousiaste christen die heel graag het evangelie wil doorgeven aan mensen die bij hem in de winkel komen. En de Bijbel ligt duidelijk zichtbaar op de toonbank. We hadden een goed gesprek over de blijde boodschap, maar op een gegeven moment zei hij tot mijn stomme verbazing dat hij ervan overtuigd was dat God van tevoren zou hebben bepaald wie wel en wie niet voor eeuwig behouden zouden zijn, dus dat sommige mensen door God van te voren al voor de hel bestemd waren. Kennelijk leeft deze desastreuze gedachte nog bij sommige christenen. Ook Franca Treur (2) die het geloof heeft losgelaten, zegt over haar boek *Hoor nu mijn stem* dat het gaat om "een geloof in een God die verkiest en verwerpt. En die God heeft van tevoren bedacht of je als je dood bent in de hemel komt of in de hel". Dominee Paul Visser (16) merkt op dat gelovigen in reformatorische kringen vastlopen "door een bepaalde uitleg van het leerstuk

van de uitverkiezing". Kennelijk leeft de gedachte van de (dubbele) uitverkiezing, een karikatuur van het christelijk geloof, in bepaalde kerkelijke kringen nog steeds. De bedoelde opvatting over uitverkiezing of predestinatie is de gedachte dat God soeverein is en alles wat er gebeurt, bepaalt en vaststelt, ongeacht wat een mens wil. Binnen deze gedachtegang bestaan er twee varianten: a. de enkelvoudige predestinatie, wat betekent dat God van tevoren heeft bepaald wie er in de hemel komen. En b. de dubbele predestinatie, wat inhoudt dat God van tevoren zou hebben bepaald wie er in de hemel zullen komen en wie nooit behouden zouden kunnen worden, en daardoor voorbestemd zijn tot de hel (9,12). Bij nader inzien is er geen wezenlijk verschil tussen beide varianten, want het resultaat zou hetzelfde zijn.

We willen in dit artikel nagaan hoe deze dubbele predestinatie-opvatting heeft kunnen ontstaan en waarom deze visie volstrekt in strijd is met evangelie van redding

door persoonlijk geloof in Jezus Christus. Geschiedenis

God is liefde (1 Joh. 3:1) en wil niet dat er iemand verloren gaat (2 Petr. 3:9). Hoe komt het dan dat zeer intelligente theologen zoals Augustinus, Luther en Calvijn en een hele synode vol geleerde mannen broeders toch tot de predestinatieleer kwamen op grond van het bestuderen van het Woord van God? (15). Volgens Augustinus (die de mens als door en door zondig beschouwde) zijn de genadebesluiten voor de redding van enkelen door God reeds aan het begin der tijden voor alle eeuwigheid vastgelegd, en daar valt voor een mens niets meer aan af te dingen (9). Calvijn schreef in zijn *Institutie (Institutio Christianae Religionis)* de verbijsterende zinnen: "Alle zijn niet op gelijke voorwaarden geschapen, maar sommige zijn voorverordineerd (bestemd) voor het eeuwige leven, andere voor het eeuwige verderf" (14). "Wat betreft degenen die verworpen zijn, heeft God besloten hen

geen gelegenheid te geven het Evangelie te leren kennen, of het te kennen op zo'n wijze dat hun harten erdoor worden verhard" (Institutie, p. 733-741)(17). Iemand als Arminius heeft zich terecht hier tegen verzet (17).

Luther schreef in zijn belangrijkste werk *De knechtelijke wil*: „Want als wij geloven dat het waar is dat God alle dingen van tevoren weet en van tevoren bepaalt en dat niets buiten zijn wil om gebeurt, dan kan er als logische consequentie geen vrije wil zijn in een mens, engel of welk ander schepsel dan ook" (I bid. p. 317, paragraaf 19)(14). Bij nadere overdenking van deze zin blijkt al de onjuistheid ervan, want Luther ging ervan uit dat God alles bepaalt, maar dat is een onjuiste veronderstelling want het is in strijd met de door God aan de mens gegeven vrije wil (4).

Enkele teksten die uitverkiezing lijken te bevestigen

We zullen enkele (soms tegenstrijdige) Bijbelteksten bespreken die voor sommige christenen problemen opleveren en hen doen denken dat God een willekeurige God is.

Zo zou men uit Rom. 2:5-11 kunnen lezen dat de mens wordt beoordeeld naar de praktijk van zijn leven, naar zijn eigen werken en besluiten. Maar in Rom. 8:28-30 en 9:11-18 schrijft Paulus over God die wil en kiest (9). Om deze teksten echter goed te kunnen begrijpen, is het van groot belang te weten dat God liefde is en wil dat alle mensen behouden worden (14).

1. Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke

(Joh. 6:44). Deze tekst wordt vaak zo geïnterpreteerd dat iemand pas tot Jezus komt als de Vader hem trekt. En daaraan koppelt men dan de (verkeerde) gedachte dat iemand bevoorrecht is dat God hem trekt en dat anderen 'dus' niet door God getrokken zouden zijn (14). Hoe moeten we deze tekst begrijpen?

In de verzen voorafgaand aan vers 44 zegt Jezus dat Hij het ware brood is, dat Hij het eeuwige leven geeft en dat de mensen in Hem moeten geloven. Daarom roept Hij de mensen op om Hem te volgen als de beloofde Messias. Maar voor de Joden was het altijd al duidelijk dat ze alleen God moesten volgen. Daarom was het voor hen heel erg moeilijk om de oproep van Jezus te accepteren (dus dat de mensen Hem moeten volgen). Daarom benadrukt Jezus de diepe eenheid tussen Hem en de Vader die ze al kenden (14).

Het feit dat de Vader een mens trekt, betekent dus beslist niet dat de Vader niet bereid zou zijn om iedereen te trekken, maar drukt uit hoe iemand tot Jezus komt. Immers Jezus zegt: "de enige weg tot Mij is als jullie je door de Vader laten trekken. Ik ben met de Vader in eenheid en breng geen onbekende nieuwe religie". God trekt dus alle mensen naar Jezus, maar niet alle mensen laten zich trekken (14). God heeft in Jezus Christus de verlossing mogelijk gemaakt voor ieder die ernaar verlangt.

2. Hij heeft ons immers in Hem uitverkoren vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Zijn aangezicht (Ef. 1:4). Bij het lezen van dit vers kan ten onrechte de nadruk worden

gelegd op "Hij heeft ons uitverkoren" en de tekst interpreteren zoals Calvijn het deed (14). Echter als we erop letten dat we in Hem, dus in Christus zijn uitverkoren, dan ontstaat een geheel ander beeld. Eigenlijk staat er niets anders dan wat in Joh. 3:16 te lezen is, namelijk dat God Zijn Zoon gaf opdat een ieder die in Hem zou (willen) geloven, niet verloren zou gaan (12, 14). Wij zijn in Hem uitgekozen om als zonen te worden aangenomen (Ef. 1:5) en gelijkvormig te worden aan het beeld van Jezus, Gods Zoon (Rom. 8:29). Ieder mens is geroepen/uitgenodigd, maar de vraag is of iemand op de uitnodiging ingaat, dus bij de uitverkorenen wil horen. Denk hierbij aan de gelijkenis over de bruiloft in Matt. 22:1-10 en aan het boek Jona waarin verhaald wordt dat God nota bene een goddeloze heidense stad wil redden (Jona 4:11).

3. Een gedeelte dat dit ook heel mooi weergeeft, is 2 Tim. 1:9: "Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met een heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus". In dat licht kunnen we ook Matt. 22:14 zien: "Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren" (eklektói). Dat laatste wijst niet op een voorafgaande voorbeschikking, maar op het gevolg van de keuze voor Jezus. Uitverkorenen (bijv. Matt. 24:22 en Luc. 18:7) zijn zij die die gehoorzamen aan de oproep tot bekering en voor Jezus gekozen hebben. Maar als mensen het aanbod van God afwijzen, is het hun eigen keuze en verantwoordelijkheid dat ze verloren gaan (6).

4. Doet dan aan, als door God uitverkoren

(eklektoi) heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld (Kol 3:12). 'Als door God uitverkorenen' suggereert dat God heeft hen uitverkoren, maar in de grondtekst staat 'als Gods uitverkorenen', en dat zijn zij die zelf voor Jezus gekozen hebben. Immers Paulus spreekt tot de gelovigen.

5. Blijft uw behoudenis bewerken met vreze en beven, want God is het, die om Zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt (Fil. 2:12b en 13). De tekst lijkt tegenstrijdig maar het gaat om een samenwerking tussen wat God doet en wil, en de mens die erop in gaat.

Romeinenbrief

Voor velen is Rom. 9 een moeilijk hoofdstuk. Het wordt vaak aangehaald om de uitverkiezing te 'bewijzen'. Vooraf moet worden opgemerkt dat onderscheid moet worden gemaakt tussen twee soorten verkiezing. Enerzijds de verkiezing tot behoudenis in Christus, en anderzijds de verkiezing voor een bepaalde taak binnen Gods heilsplan (14).

Kerngedachte in hoofdstuk 9 is dat Paulus de Joden duidelijk wil maken dat ze niet behouden worden door het naleven van de wet (menselijke maatstaf), maar door geloof in het offer van Jezus (Gods maatstaf). Ook de verzen 15 en 16 geven aan dat alles afhangt van Gods genade die Hij aan elk mens geeft, en niet van de inspanning van (wetsbetrachting door) de mens (14).

In Rom. 9: 9-13 schrijft Paulus over Esau

en Jakob. God koos ervoor om Jakob (ook al was hij niet de eerstgeborene) de drager van de belofte te laten zijn (taak binnen Gods plan). Dus niet de menselijke maatstaf maar Gods maatstaf. God besliste dat Esau Jakob moest dienen. Deze onderwerping van Esau tegenover Jakob drukt zeker niet uit, dat God van tevoren beslist had, wie Hij zou redden en wie Hij zou verdoemen, want daar gaat het hier helemaal niet over. Maar het drukt uit, dat God al vóór de geboorte van Jakob en Esau besliste, wie de drager van de belofte zou zijn. Daardoor kon Jakob er niet trots op zijn en zeggen dat hij het door werken verdiend zou hebben (vers 12)(14). Het gaat over een uitverkiezing voor een plaats of taak hier en nu in de tijd. Denk ook aan Paulus die was uitverkoren om het evangelie te mogen verkondigen (Hand. 9:15).

Nog terzijde een opmerking over vers 13. Dit vers wordt vaak zo geïnterpreteerd als zou aan Rebekka al vóór de geboorte van de tweeling geopenbaard zijn, dat God Jakob lief zou hebben en Esau zou haten. Maar dat is onjuist, want vers 13 is een citaat uit Maleachi 1:1-5 dat pas vele eeuwen na het overlijden van Esau en Jakob werd geschreven. Deze tekst is namelijk geschreven om aan te geven dat God het volk van Esau (de Edomieten) had verworpen, omdat ze van het begin af aan een vijandschappelijke houding tegenover Israël hadden (Num. 20:14-21). Het gaat dus niet om Esaus persoonlijke lot (14).

Dan Rom. 9:18 - Hij ontfermt Zich dus over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil. Hoe moeten we dit vers begrijpen?

Paulus verwijst naar het verhaal over de aanloop naar de uittocht uit Egypte in het boek Exodus. In de hoofdstukken 5 t/m 11 gaat het over het verzoek van Mozes aan farao om het volk Israël te laten gaan. Als je deze hoofdstukken leest, zie je dat het eerst farao zelf is die zich verhardt met als gevolg dat er verharding in de farao optreedt.

Dat God het hart van mensen verhardt, heeft namelijk te maken met het feit dat die mensen eerst zelf bewust God hebben verworpen (6). De keus van de mens gaat dus aan de verharding vooraf! (12). Ook al zijn er enkele teksten (bijv. Ex. 7:13, 9:12, 10:27) die lijken te suggereren dat God het hart van farao verhardt, dit zou toch niet te rijmen zijn met een rechtvaardige God, want het zou toch volstrekt onrechtvaardig zijn als je zelf actief de verharding in iemands hart legt en deze voor de straf laat opdraaien.

Het gaat in het boek Exodus overigens niet om de eeuwige bestemming van de farao, maar om de toestemming voor de Israëlieten om Egypte te verlaten. Ook al zou de farao hebben toegestaan dat de Israëlieten het land verlieten, dan zou het mogelijk zijn geweest dat hij zijn geloof toch niet zou hebben veranderd en een afgodendienaar gebleven zou zijn. In dit voorbeeld is het duidelijk dat Paulus niet wil uitleggen, waarom de farao naar de hel zou gaan en niet door God gekozen is, maar dat het gaat om zijn slechtheid, omdat hij het Joodse volk tegenwerkte (14). Ondanks onmiskenbare wonderen wilde hij niet overtuigd worden.

Tenslotte nog Rom. 9: 22-24. Hier schrijft

Paulus over de voorwerpen (vaten) des toorns en de voorwerpen (vaten) der barmhartigheid. Met de laatstgenoemde groep identificeert hij de christenen uit de Joden en uit de heidenen. De voorwerpen des toorns zijn zij, die ervoor gekozen hebben God niet te volgen. We zien dat Paulus in deze verzen het thema van de eeuwige bestemming van de mensen bedoelt. Hij wil dus beslist niet zeggen dat we onze bestemming niet kunnen beïnvloeden, maar dat de mensen zich aan God moeten onderwerpen en dat ze Zijn leefregels/geboden moeten volgen (vers 23).

Geen bijbelse grond voor de Calvinistische uitverkiezingsleer (12,14,15)

Uit de bespreking van de teksten hierboven kan al worden afgeleid, dat de desastreuze predestinatieleer onjuist en onhoudbaar is. De dubbele predestinatieleer is zelfs totaal on-bijbels, en in feite een ontstellende én God beledigende absurditeit, want het is de wil van God dat alle mensen behouden worden (12). Immers God heeft geen behagen in de dood van de zondaar, maar roept herhaalde malen op tot bekering (o.a. Deut. 30:19; Ezech. 18:30,32; Matt. 23:37; 2 Kor. 5:20) opdat de mens gered kan worden. Dit veronderstelt dat het mogelijk is! De mens mag en kan zelf kiezen (o.a. Joh. 3:16,18; 2 Tess. 2:10). Wanneer Hij ons roept: "Bekeert U", beveelt Hij niet, maar bemoedigt, vermaant, vraagt Hij.

Maar er zijn nog meer argumenten te noemen:

- Volgens de predestinatieleer zou de mens geen vrije wil hebben, maar dat is in strijd met diverse teksten, bijv. kiest heden wie gij dienen zult (Joz. 24:15), en maar gij hebt niet gewild (Jes. 30:15; Matt. 23:37).
- Als iemand zonder eigen keuze bestemd zou zijn voor een eeuwig leven met God, is het onmogelijk om van God weg te gaan (en eeuwig verloren te zijn), dus zou de consequentie zijn dat afval van het geloof niet mogelijk is (vgl. Hand. 7:51).
- Uitverkiezing betekent ook dat zelfs als iemand zich vandaag zou willen bekeren, hij dat niet kan, omdat hij moet wachten tot God hem bekeert. Dit betekent dat iemand er niet mee kan beginnen om een heilig en godvruchtig leven te leiden, hoewel in Hebr. 3:7-8 en Ps. 95:7-8 staat: "Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet". De uitverkiezingsleer leidt tot passiviteit en fatalisme. Elke oproep tot bekering zou onzinnig zijn.
- Wanneer men zegt dat God vóór

de schepping de mensen heeft aangewezen, die behouden zouden worden, dan houdt dit in dat deze mensen vóór de schepping, vóór hun geboorte reeds in Christus waren. Maar dat is niet mogelijk, want niemand is in Christus, totdat hij Jezus heeft aangenomen (Joh. 1:12) en wederom geboren wordt (Joh. 3:3). Immers ieder mens was/is in Adam, doordat Adam geestelijk stierf (1 Kor. 15:22, Rom. 5:12). Zelfs degenen die door Calvinisten 'de uitverkorenen' worden genoemd, waren niet in Christus, maar waren "kinderen des toorns", "zonder hoop" en "zonder God" (Ef. 2:1,3 en 12). Dit zegt Paulus tegen de gelovige Efeziërs!

- De uitverkiezingsleer geeft een verkeerde voorstelling van God. Als het zo zou zijn dat God onafhankelijk van de wil van mensen zou beslissen wie er gered is en wie niet, dan zou God onrechtvaardig zou zijn! Het is immers niet rechtvaardig om mensen te straffen voor iets waar zij in principe niets aan kunnen doen of veranderen.
- De uitverkiezingsleer devalueert de mens doordat ontkend wordt dat hij een persoon met een wil is, die in staat is met bepaalde motieven en doelen bewust en in vrijheid te handelen.
- De uitverkiezingsleer is strijdig met de belofte dat ieder die in Jezus gelooft niet verloren gaat (Joh. 3:16).

- De belofte van Jezus dat een ieder die volhardt in het geloof tot het einde behouden zal worden (Matt. 10:22; 24:13), zou een leugen zijn.
- De leer van de uitverkiezing zou betekenen dat God van tevoren gepland heeft dat Hij wil dat de meeste mensen naar de hel gaan. Dit zou God de auteur van de zonde maken, en dat is in strijd met 1 Joh. 1:5 (God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis).

Hoe is de uitverkiezing dan wel bedoeld?

Uitverkiezing is de eeuwige, uit liefde voortkomende, beslissing van God, waarmee Hij een historisch plan voor verlossing voor ieder mens heeft opgesteld. Daardoor heeft Hij iedere persoon de mogelijkheid gegeven voor eeuwige verlossing, namelijk in Jezus Christus! Ieder mens is in beginsel in Christus uitverkoren. God heeft Jezus Christus uitverkoren om de enige en absolute Middelaar te zijn tussen God de mensheid (14). Maar God vraagt wel aan ons in Jezus te geloven als onze Verlosser. Uitverkiezing is niet bedoeld als een blokkade, dus als een muur waardoor je niet tot God kunt komen, maar als een poort tot zaligheid (1). Iemand schetste het volgende beeld: Je kunt de uitverkiezing zien als een poort waarop met grote

letters staat: GEROEPEN. En als je bent binnengegaan, staat er aan de andere kant: UITVERKOREN.

God kiest niet willekeurig, maar op basis van de beslissing van de mens (die Hij, als eeuwige en buiten de tijd staande God, tevoren al of niet geweten heeft; maar dat is niet essentieel, want die voorkennis maakt God niet verantwoordelijk). Tegen die achtergrond moeten we bijv. Rom. 8:29,30 en 1 Petr. 1:1,2 dus beslist niet zien als een aanwijzing of bewijs voor de dubbele predestinatieleer, die in feite een belediging van God is. Immers God wil in Zijn liefde iedereen verkiezen (kiezen en redden) om eeuwig met Hem samen te zijn, maar Hij dwingt niemand om een relatie met Hem te hebben. Denk aan 1 Tim. 2:3,4 en 2 Petr. 3:9 waarin wij lezen dat God wil dat alle mensen behouden worden en niemand verloren gaat, maar dat allen tot erkenning der waarheid en tot bekering komen. Daar klopt Gods hart, dat is Zijn passie en dat liet Jezus ook zien in Zijn leven, en daarvoor gaf Jezus ook Zijn leven uit liefde voor God en de mens. (Joh. 14:31)

God Die liefde is, wilde Zijn liefde en heerlijkheid met mensen delen en met de mens een liefdesrelatie aangaan. Onontbeerlijk bij deze relatie zijn liefde en een vrije wil. Een relatie is gebaseerd op liefde als beide partijen de vrijheid hebben om te kiezen. God maakte de mens met een vrije wil om te kiezen: voor of tegen Hem (Joh. 3:36). Als iemand gedwongen wordt om met iemand anders samen te zijn, is dat niet een uitdrukking van liefde. Als je de macht hebt over iemands wil, is hij een marionet geworden. God heeft geen marionetten geschapen, maar mensen, die de keus hebben om Hem lief te hebben met geheel hun hart en met hun ziel en met geheel hun kracht (Deut. 6:5) en Hem met vreugde te dienen (Ps. 100:2), òf om Hem af te wijzen.

Wanneer wij Jezus Christus hebben aangenomen, zijn wij kinderen van God geworden en bestemd om gelijkvormig te worden aan Zijn Zoon, en om een eeuwige erfenis in ontvangst te nemen. Met die genade heeft Hij ons begenadigd, heeft Hij ons geaccepteerd, aangenomen in Zijn Zoon, in de Geliefde, zoals Ef. 1:6 zegt (12). We hebben een God, Die veel liever wil dat wij behouden worden, dan menig mens zijn eigen behoud in Christus zoekt!

Conclusie

We zien bij dit onderwerp, dat zelfs bekende kerkvaders zich vergist hebben bij het interpreteren van het begrip uitverkiezing. Als gevolg daarvan hebben zij door het ver-

kondigen van de dubbele uitverkiezingsleer een verkeerd beeld van God uitgedragen als zou Hij sommige mensen van te voren hebben bestemd voor de hel, en wat in vele eeuwen voor vele gelovigen een kwelling is geweest. En dat terwijl er heel wat teksten zijn die hen duidelijk hadden kunnen maken dat hun visie niet juist was.

We hoeven alleen maar te denken aan de meest bekende Bijbeltekst (Joh. 3:16) dat God Zijn Zoon gegeven heeft om elk mens te kunnen redden. Als er teksten zijn die niet zo duidelijk zijn, dan moet men die bezien vanuit teksten die wel volstrekt duidelijk zijn, en niet andersom. Hieruit blijkt dat het heel belangrijk is de gehele Bijbel te kennen én het hart van God, en steeds het licht van de Heilige Geest te vragen bij het verstaan van de diverse teksten in Gods Woord.

Piet Guijt

November 2018

Literatuurlijst

1. Ben ik wel uitverkoren? Bron: <http://www.benikweluitverkoren.nl/brochure/online-lezen>
2. Geloofstoerusting, Terugkijken: Franca Treur, dr. Paul Visser en Irma Verduijn in gesprek. Bron: <https://cip.nl/68155-terugkijken-franca-treur-dr-paul-visser-bij-geloofstoerusting>
3. E. Gouda, Dubbele predestinatieleer. Bron: <http://www.refoweb.nl/vragenrubriek/14700/dubbele-predestinatieleer/>
4. Piet Guijt, De menselijke wil en de soevereiniteit van God. In Promise, april 2012. Bron: <https://stichting-promise.nl/pastorale-onderwerpen/de-vrije-wil.htm>
5. Is er dan geen uitverkiezing? Bron: <http://benikweluitverkoren.nl/brochure/online-lezen/is-er-dan-geen-uitverkiezing>
6. Dirk-Jan Janssen, Uitverkiezing. Bron:

- <http://www.dirkjanjansen.nl/site/index.php/bijbelse-onderwerpen/18-bijbelse-themas/42-uitverkiezing>
7. R.H. Kieskamp, Johannes 3:16 en uitverkiezing. Bron: <http://www.refoweb.nl/vragenrubriek/14988/johannes-3-16-en-uitverkiezing/>
 8. Jan Peppink, De kerkleer tegen het Licht van de Bijbel. Uitverkiezing en verwerping. Bron: <https://peppink.nl/index.php/uitverkiezing-en-verwerping/>
 9. Predestinatie. Bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Predestinatie>
 10. Jeffrey Schipper in gesprek met prof. dr. W. Verboom over de Dordtse Leerregels. Bron: <https://cip.nl/cip+/69651-de-dordtse-leerregels-wat-moeten-christenen-in-2018-ermee/H0hSVAsMA3sjbh1OFR9KchYZ>
 11. Uitverkiezing. Bron: <http://www.allaboutgod.com/dutch/voorbesteding.htm>
 12. Uitverkiezing. Bron: http://www.bijbelengeloof.com/index.php?option=com_content&view=article&id=57:uitverkiezing&Itemid=88
 13. Uitverkiezing, Predestinatie. Bron: <http://www.bijbelaantekeningen.nl/files/subject?3408>
 14. Uitverkiezing / Predestinatie. Bron: <http://www.christenen.net/uitverkiezing-predestinatie/>
 15. Uitverkiezing en verwerping. Bron: <https://www.debijbellezer.nl/OVERDACHT/UITVERKIEZING-EN-VERWERPING/?GCLID=CNUC0PNGSS8CFUEFGWODUF4GP>
 16. Ds. Paul Visser waarschuwt voor gezapigheid in de kerk: "Velen doet het geloof niets meer". Bron: <https://cip.nl/69598-ds-paul-visser-waarschuwt-voor-sinterklaasgeloof-en-gezapigheid-velen-doet-het-geloof-niets-meer>
 17. Gerrit Delfstra, De uitverkiezingsleer van Calvijn tot Arminius. In: Parakleet.

Zelfvertrouwen

De ethiek van

Korte samenvatting

Het aantal patiënten dat gebruik wil maken van plastische chirurgie is het afgelopen decennium enorm toegenomen evenals de kritiek op deze ontwikkeling. Men onderscheidt in de plastische chirurgie meestal de reconstructieve chirurgie en de cosmetische chirurgie. Reconstructieve chirurgie probeert de vorm en functie van een defect in het lichaam te herstellen en heeft vaak ook een gunstig psychisch effect waardoor de nare gevolgen van een defect verminderen of verdwijnen. Cosmetische chirurgie verschilt met de reconstructieve chirurgie in die zin dat men op zoek is naar een verbetering van het uiterlijk en het zelfbeeld, door veranderingen aan te brengen in gezonde weefsels. Vanuit een bijbels oogpunt geloof ik niet dat we alle vormen van cosmetische chirurgie moeten veroordelen. Het is belangrijk onderscheid te maken in de motivatie van de vraag naar cosmetische chirurgie.

We moeten bijvoorbeeld voorzichtig zijn als de motivatie voor cosmetische chirurgie voornamelijk tot doel heeft ons zelfvertrouwen of zelfbeeld te vergroten. Er is bewijs voor het feit dat lang niet alle effecten van cosmetische chirurgie op langere termijn positief zijn. Niet alleen ons eigen beeld is bepalend, maar veel meer het beeld van God die ons geschapen heeft. Daarnaast moeten we overwegen of het motief voor een operatie is ons uiterlijk te normaliseren of dat het doel is ons lichaam te willen verbeteren om een ideale perfectie na te streven. Als het laatste ons doel is dan komen we misschien in botsing met het principe van bijbelse eenvoud. Ten slotte wordt door chirurgische verbeteringen het idee gevoed dat ons lichaam van onszelf is en onbeperkt gewijzigd mag worden.

Als oraal maxillo-faciale chirurg ben ik gespecialiseerd in corrigerende kaakoperaties. Deze operaties worden uitgevoerd door boven- en onderkaken die verkeerd uitgelijnd zijn te breken om ze daarna in de juiste positie te fixeren. Een dergelijke operatie wordt aanbevolen als het gebruik van orthodontistische beugels niet in staat is om de tanden in de juiste positie te plaatsen voor een goed gebruik; de tanden worden dan 'uitgelijnd' om een goede beet te krijgen. Hoewel deze ingreep in eerste instantie functioneel is, is er ongetwijfeld

ook een aspect van cosmetische verbetering. Foto's van artsen over hun patiënten voor en na de ingreep geven duidelijke esthetische veranderingen te zien.

Praktijkvoorbeelden

Ik wil graag de ethiek van plastische chirurgie toelichten aan de hand van twee ervaringen met mijn patiënten. De eerste, een jonge vrouw kwam bij me met een onderkaak die tekort, een bovenkaak die te smal was en voortanden die elkaar niet raakten. Met andere woorden, de beet van haar tanden was niet goed op elkaar afgestemd. Ze klaagde er ook over dat haar kin 'veel te groot' was. Ik legde haar het behandelplan uit en dat door de aanpak ook de kin kleiner zou lijken. Er vond een uitgebreide operatie aan beide kaken plaats zodat haar tanden weer goed op elkaar pasten. Na herstel en genezing was ze overgelukkig over haar uiterlijk. Ze verhuisde naar buiten de stad en we hadden

een bepaalde tijd geen contact meer. Na twee jaar kwam ze terug naar de praktijk. Ze had helaas complicaties ten gevolge van de operatie. De bewegingsmogelijkheden van haar kaken waren weer minder geworden zodat haar tanden niet langer goed op elkaar pasten. Ze ervoer ook wat pijn in haar kaakgewrichten, maar de esthetische veranderingen ten gevolge van de operatie waren onveranderd. Met andere woorden: ze was nog steeds erg tevreden over haar uiterlijk. Ik gaf haar een aantal opties voor meer corrigerende operaties, maar ze glimlachte en zei dat zelfs al zou de pijn tien keer zo erg zijn en ze geen biefstuk meer kon eten de eerdere operatie die ik gedaan had het beste was, wat haar ooit overkomen is. Ze was nu zo blij met haar uiterlijk dat ze niet geïnteresseerd was in het aanpakken van haar functionele problemen.

Kort daarna deed ik een operatie bij een vrouw die iets ouder was. Ze had ook een

door een scalpel plastische chirurgie.

het Griekse woord *plastikos* (= dat is te vormen) Plastische chirurgie zelf is onderverdeeld in reconstructieve en cosmetische chirurgie zoals we zagen. Reconstructieve chirurgie wordt uitgevoerd op abnormale weefsels van het lichaam om vorm en functie te verbeteren. Er is vaak een esthetische component bij veel reconstructies, maar het hoofddoel is vooral de algemene functie en uiterlijk van abnormale weefsels te herstellen. Voorbeelden van reconstructieve chirurgie zijn: een gespleten lip, een gehemelte-reparatie of borstreconstructie na een borstamputatie. Volgens de American Society of Plastic Surgeons worden cosmetische operaties uitgevoerd om de normale structuren van het lichaam te herstellen en het uiterlijk en het zelfbeeld van de patiënt te verbeteren (3). Voorbeelden zijn een facelift en borstvergroting. Er zijn natuurlijk ook voorbeelden waarbij reconstructieve en cosmetische overwegingen aan de orde zijn. Het belangrijkste onderscheid is dat cosmetische chirurgie niet probeert om misvorming of afwijkingen te bestrijden maar vooral dient om iemand er aantrekkelijker uit te laten zien. Er is geen twijfel over mogelijk dat de populariteit van cosmetische chirurgie geweldig is toegenomen. Veel televisieprogramma's en 'make over' programma's zorgen voor een veranderde houding van acceptatie in onze cultuur waarin, steeds meer kritiekloos, cosmetische chirurgie geaccepteerd wordt.

Volgens de American Society of Plastic Surgeons is het aantal borstvergrotingen in de afgelopen vijftien jaar met achthonderd procent gestegen (4). Ondanks het feit dat de meeste cosmetische ingrepen niet onder de medische zorgverzekeringen vallen, gaven de Amerikanen in 2008 meer dan tien miljard dollar uit aan cosmetische chirurgie (5). De toename van de populariteit beperkte zich niet tot volwassen patiënten, maar er is ook een grote toename van jongere patiënten (6). Het aantal cosmetische chirurgische procedures bij patiënten van achttien jaar en jonger verdriedoude zelfs in de periode van 1997 tot 2007 (7). Controversiële operaties in deze leeftijdsgroep zoals liposuctie (wegzuigen van overtollig vet) waren meer dan drie keer toegenomen en borstvergrotingen in dezelfde periode waren zelfs verzesvoudigd (8.) Het is heel waarschijnlijk dat iedereen tegenwoordig wel iemand persoonlijk kent

beet die niet goed was, maar lang niet zo erg als bij de eerstgenoemde vrouw. Ze had heel weinig klachten over haar uiterlijk. Ik opereerde haar boven- en onderkaak en plaatste haar tanden in een ideale positie. Na haar eerste herstelperiode kwam ze behoorlijk overstuur naar de praktijk terug. Hoewel haar tanden nu perfect op elkaar pasten, vond ze dat ze 'ouder leek'. We vergeleken de foto's voor en na de operatie en er was geen waarneembare verandering in haar uiterlijk. Vanuit elk objectief standpunt was de operatie goed verlopen zonder complicaties, zoals voorspeld. Ze was echter nog steeds erg teleurgesteld over het resultaat en verliet snel de praktijk.

Deze twee verhalen illustreren een aantal uitdagingen die we hebben als het gaat om de evaluatie van ethiek van de plastische chirurgie. Welke operatie van de twee behandelde vrouwen was succesvol? De eerste corrigeerde het functionele pro-

bleem niet, maar de patiënt was gelukkig. Bij de tweede was de correctie van het functioneel probleem perfect, maar de patiënt was ongelukkig. Wat is het criterium van een succesvolle operatie: is dat de goede correctie van de pathologie of de verbeterde beleving van de patiënt zelfs als de pathologie niet geheel genezen is? Is ons doel als chirurgen om misvormingen te corrigeren of onze patiënten meer zelfvertrouwen te geven? Met andere woorden moet het doel van de chirurgische ingreep zijn het fysieke probleem te corrigeren of onze fysieke verschijning te veranderen om een psychisch probleem te corrigeren?

Een beknopte geschiedenis.

Plastische chirurgie is niet nieuw en de meeste technieken die tegenwoordig gebruikt worden zijn ontwikkeld door het behandelen van wonden van soldaten gedurende de twee wereldoorlogen (2). De term plastische chirurgie is afkomstig van

die cosmetische chirurgie ondergaan heeft en het is waarschijnlijk dat onze tieners leeftijdsgenoten kennen die ervoor gekozen hebben om hun in de groei verkerende lichamen chirurgisch te verbeteren.

Christenen geloven dat we als mensen geschapen zijn naar het beeld van God. Een van de gevolgen van de zondeval is dat we onderhevig zijn aan ziekte. God heeft in zijn genade het menselijk ras het vermogen geschonken om de gevolgen van de zondeval te verzachten. Het hoofddoel van de medische wetenschap is om ziekte te behandelen en lijden te verlichten. Dit geldt niet alleen voor chirurgie maar voor alle andere soorten van medische hulp (9). Reconstructieve chirurgie is de toepassing van dit principe als er een pathologisch, aangeboren of traumatisch defect is. Aangezien het doel van reconstructieve chirurgie is vorm en functie van beschadigd weefsel te herstellen is dit moreel acceptabel. Om bijvoorbeeld borstkanker te behandelen zullen veel vrouwen een borstamputatie moeten ondergaan om het kankerweefsel te verwijderen.

Het reconstrueren van een borst in deze gevallen is een poging om de normale vorm en functie te herstellen. Hoewel er voor veel patiënten ongetwijfeld een esthetische component aan deze beslissing verbonden is blijft het primaire doel om het lichaam te herstellen in de vorige niet-pathologische toestand. Een ander voorbeeld is een operatie aan een gespleten lip of gehemelte. Een gespleten lip of gehemelte wordt veroorzaakt door een verstoring van de ontwikkeling van de foetus dat resulteert in een zeer duidelijk defect. De chirurgische correctie bestaat uit meerdere operaties om de gezichtstructuren weer hun juiste functie en waar mogelijk in hun juiste vorm terug te brengen. Dat geldt voor alle reconstructieve chirurgie.

De ethiek van cosmetische chirurgie

Cosmetische chirurgie verschilt hierin dat er geen herstel van pathologisch weefsel is maar een toe- of afname van gezond weefsel. Er is in het verleden in de cosmetische chirurgie een controverse geweest omdat de natuurlijke beleving van het lichaam aangetast zou worden (10). Dit argument, maar ook het stigma achter veel cosmetische ingrepen is grotendeels uit onze cultuur verdwenen. Maar is het feit dat we op een ander gezond weefsel opereren, in alle omstandigheden onethisch? Ik geloof dat er enkele redenen zijn waarom we moeten oppassen voor generalisatie van dit oordeel. Ten eerste is er geen specifiek bijbels verbod om het uiterlijk van onze

fysieke lichamen te veranderen. We taxeren andere variaties zoals alle vormen van verzorging zoals make up en modieuze kleding ook niet als intrinsiek moreel verwerpelijk gedrag. Kortom de vrijheid die we in Christus hebben in combinatie met ons eigen geweten moeten ons leiden in verschillende situaties. Vanuit dit oogpunt kan ik niet tot de conclusie komen dat cosmetische chirurgie in wezen immoreel is. Hoewel iedere specifieke situatie in wezen niet immoreel of Schriftuurlijk te verwerpen is, betekent dat niet dat alles in alle omstandigheden raadzaam is. We kunnen bijvoorbeeld in verleiding komen vanwege onze zondige natuur om over te gaan tot iets met een immorele motivatie of doel. Onze motivaaties voor het nastreven van cosmetische chirurgie spelen een belangrijke rol op de impact van de operatie zelf. Daarom is het van belang enkele belangrijke kanttekeningen te plaatsen bij de toetsing van de ethiek van cosmetische chirurgie.

Zelfvertrouwen door een scalpel.

Een rode draad bij de meeste literatuur over plastische chirurgie is het concept van het verbeteren van het zelfrespect of de zelfwaarde die door de chirurgische wijziging in het fysieke lichaam zou ontstaan. Een website die ontworpen is om een plastisch chirurg te vinden, illustreert dit door de bewering dat plastische chirurgie op vijf punten gelukkiger maakt (11). De eerste reden is dat plastische chirurgie de behoefte aan antidepressiva zou verminderen. Er staat: waarom zou u medicijnen nemen voor uw depressie als een plastisch chirurg u aantrekkelijker kan maken? De vierde reden die genoemd wordt, stelt dat cosmetische chirurgie jaren aan je leven kan toevoegen en je gevoel van eigen-

waarde kan vergroten (12). Wie wil er niet beter uitzien, meer zelfrespect hebben en een langer leven leiden, louter en alleen door zijn lichaam aantrekkelijker te maken? Is cosmetische chirurgie echt een operatie aan het lichaam of aan de geest? Sander Gilman beweert: "In de afgelopen jaren hebben veel meer mensen hun chirurg bezocht dan een psychotherapeut in hun streven naar een mooi lichaam en een 'gezonde psyché'" (13). Het doel van de chirurg is dan niet meer misvormingen te corrigeren naar een meer esthetische geheel. Het echte doel en uiteindelijke succes wordt steeds meer bepaald door een vage kwaliteit van 'meer geluk' van de patiënt. Geluk is in deze context niet het klassieke begrip van geluk, maar een algemeen gevoel of emotie van plezierige voldoening (14).

Heeft de toename van het gebruik van cosmetische chirurgie dan geleid tot een toename van persoonlijk geluk? Niet volgens de beschikbare literatuur. In een recente studie in *Clinical Psychology Review* vergeleek men studenten van 1939 en 2009. De studie toonde een zesvoudige toename aan van het aantal studenten met symptomen van depressie en 'angst en onrealistisch optimisme' in 2009 in vergelijking met de periode van de 'grote depressie' (15). Hoewel er zonder enige twijfel heel veel andere variabelen dan cosmetische chirurgie een rol spelen in de toename van depressie, is het bewijs dat cosmetische chirurgie depressie vermindert zeker niet geleverd.

Een studie toonde aan dat er na tien jaar na een borstvergroting een drievoudige toename was van zelfmoorden in vergelijking met vrouwen die geen borstvergroting hadden ondergaan (16). In een reviewstu-

die uit 2004 werd gekeken naar psychologische kenmerken van mensen die op zoek waren naar cosmetische chirurgie (17). Het bleek dat jonge patiënten irrealistische verwachtingen hadden bij een minimale lichamelijke misvorming, vaak ook eerdere operaties gehad hebben en dat hun motivatie zijn oorzaak vond in een voorgeschiedenis van depressie of angststoornissen. Ze maakten meer kans zich slechter te voelen na een cosmetische ingreep. Er waren er die tevreden waren na de operatie maar vreemd genoeg waren het de patiënten die het meest behoefte hadden aan een 'geluk shot' die naderhand het meest teleurgesteld waren. Dit was onafhankelijk van het technische succes van de ingreep. Iemand mooier maken betekent niet altijd dat de persoon gelukkiger is.

Veel ontevreden patiënten voelden zich zelfs meer beschadigd dan voor hun ingreep. Dit brengt hen ertoe door te gaan met het zoeken naar andere operaties om hun beschadigde lichamen en vaak ook hun geest te genezen. Helaas wordt deze praktijk soms aangemoedigd door plastisch chirurgen, die beloven 'de fouten' te herstellen die andere chirurgen gemaakt hebben. Dit kan een nieuwe onrealistische verwachting creëren die niet waargemaakt kan worden. Dit proces wordt vaak plastische chirurgie verslaving genoemd. Virginia Blum beschrijft de casus van een patiënt genaamd 'Barbara' die talloze facelifts en andere procedures ondergaan heeft om te voorkomen dat haar man doorging met meerdere buitenechtelijke relaties (18).

Ze keek vol verwachting op naar haar chirurg, in de overtuiging dat hij voor haar zal zorgen, zelfs als haar man dat niet zou doen. Haar kijk op de rol van de chirurg was al volgt: Hij moest om de eerlijke prinses te redden het 'oude wijven lichaam' waarin ze gevangen zat ontsluiten om zo haar echte gelukkige leven tevoorschijn te roepen (19). Deze manier van denken heeft onbedoelde veranderingen in de arts-patiënt relatie teweeggebracht. Cosmetische chirurgen hebben het niet langer over 'patiënten' waar ze een diagnose stellen en een ziekte behandelen, maar eerder over 'cliënten' die geluk verlangen door hun medisch gezonde lichamen te herscheppen (20). Zelfs als een patiënt niet binnenkomt met een bepaalde klacht zijn veel chirurgen bereid om suggesties te doen ter 'verbetering' van hun uiterlijk.

Melanie Berliet, een negenentwintjarige vrouw van een meter tachtig die als model gewerkt had, ging naar een plastisch chirurg om te kijken wat hij zou adviseren

(21). Tijdens een undercover consultatie raadde de chirurg liposuctie aan, borstvergroting, neuscorrectie, Botox injecties in het voorhoofd en een lipvergroting. De totale kosten van de voorgestelde correcties bedroegen 33.000 dollar. Berliet moest erkennen dat door dit consult haar zelfbeeld zo gehavend was, dat als ze geld had, ze waarschijnlijk op zijn voorstel ingaan was (22). Als een cosmetisch chirurg iemand met een tekort aan eigenwaarde ziet, kan hij eenvoudig enkele 'problemen' creëren.

Wat zou ons goede zelfbeeld moeten zijn?

Als we deze vraag vanuit de Bijbel proberen te beantwoorden dan zou ons zelfbeeld niet in de eerste plaats gebaseerd moeten zijn op onze uiterlijke verschijning. Jezus wordt in de profetie van Jesaja beschreven als iemand 'die onopvallend in zijn uiterlijk was, Hij miste iedere schoonheid' (Jes. 53:2) (23). Mensen hebben een intrinsieke waarde omdat ze geschapen zijn naar Gods beeld. Onze waarde wordt niet bepaald door de aantrekkelijkheid van ons lichaam. In 1 Sam. 16:7 zegt de Heer tegen Samuel op zijn zoektocht naar de koning: "Ga niet af op zijn voorkomen en zijn rijzige gestalte. De mens kijkt naar het uiterlijk maar de Heer kijkt naar het hart". Er is geen twijfel over mogelijk dat veel mensen zich onaantrekkelijk vinden, soms door pathologie van het lichaam, maar meestal omdat ze simpelweg niet passen in onze door schoonheid geobsedeerde cultuur. Het chirurgisch veranderen van de uiterlijke vorm van het lichaam kan in veel gevallen het zelfbeeld vergroten, meestal voor een bepaalde tijd.

Er is geen twijfel over mogelijk dat we ons gelukkig voelen als we op een bepaalde dag denken dat we aantrekkelijk zijn. De problemen beginnen echter als we steeds meer afhankelijk worden van dat gevoel. Als ouders hun kinderen het voorbeeld geven dat cosmetische chirurgie noodzakelijk is voor een goed zelfbeeld, dan komt de boodschap dat hun uiterlijke verschijning erg belangrijk is voor hun zelfbeeld, bij hun kinderen zeker over (24). Dat wil echter niet zeggen dat er iets mis is met de wens om aantrekkelijk te zijn. Het is zeker positief om een goede rentmeester te zijn van het lichaam dat ons gegeven is. Er is niets mis mee om in de spiegel te kijken als u een bijzonder aantrekkelijke jurk draagt of tevreden bent met de resultaten van een trainingsprogramma van een maand. Ik geloof zeker niet dat het goed is om opzettelijk onaantrekkelijk te worden, of een bijzonder onaantrekkelijk aspect van ons

zelf te benadrukken. Het probleem ontstaat wanneer we onszelf voornamelijk waarderen op het beeld wat we in de spiegel zien. Als onze motivatie om een permanente chirurgische verandering te ondergaan, berust op het vergroten van onze eigenwaarde dan is dat een verkeerde inschatting van ons zelfbeeld. Het is niet ons eigen beeld dat ons waarde geeft, maar onze waarde wordt bepaald door de God naar wiens beeld we zijn geschapen.

Normalisering of opwaardering tot Supermens?

Er is nog een andere overweging als het gaat om het analyseren van de ethiek van cosmetische chirurgie. Cosmetische ingrepen lopen uiteen van het verwijderen van een klein goedaardig moedervlekje op het voorhoofd van een baby (25) tot de vele ingrepen waarvan men beweert dat Michael Jackson die heeft gedaan. Bij het onderzoeken van de motivatie voor deze chirurgische ingrepen is het nuttig twee soorten cosmetische chirurgie te onderscheiden. Enerzijds een ingreep zoals het verwijderen van een zichtbare niet-esthetische moedervlek, waarbij men probeert een fysieke 'afwijking' in een meer normale toestand te veranderen. Daarnaast kan iemand bijvoorbeeld meerdere keren naar meerdere chirurgen gaan om zijn of haar neus 'precies goed' te krijgen en daarbij probeert de normale anatomie te verbeteren tot een perfect ideaal.

We kunnen dit voorstellen als in een spectrum waarbij aan de ene kant van het spectrum 'abnormaal' staat in het midden 'normaal' en aan de andere kant 'perfect'. Sommige patiënten denken dat ze zich aan de abnormale kant van het spectrum bevinden en hun doel voor hun operatie is om voor het eerst van hun leven 'normaal' te lijken. Anderen kun je voorstellen als mensen met een normaal uitzienend lichaam die pogen de perfectie te benaderen. De ethiek van de individuele motivaties kan verschillen. Er zijn dus verschillende nuancerings in deze evaluatie. Een voor de hand liggende vraag is: wie bepaalt wat normaal is? Als dat 'normaal' cultureel bepaald wordt, dan verandert dit begrip door de toename van het gebruik van de cosmetische chirurgie.

De standaard van mooi was altijd rekbaar maar nu hebben we te maken met een groot aantal chirurgisch verbeterde lichaamsdelen die de standaard nog meer veranderen. Hoe dan ook, er lijken steeds duidelijker twee groepen te onderscheiden: zij die op zoek gaan naar cosmetische chirurgie om niet op te vallen en anderen

die juist door de chirurgie willen opvallen. Motivaties die verder gaan dan het 'normaliseren' van het uiterlijk zijn om twee redenen problematisch.

Ten eerste geeft de Bijbel ons richtlijnen over onze bescheidenheid en eenvoud. Michelle Brock beschrijft bijbelse eenvoud als "een houding van nederigheid die ernaar streeft God te behagen in plaats van de medemens of zichzelf. Een dergelijke houding wordt gekenmerkt door zelfbeheersing en waardigheid in kleding, spraak en daden" (26). Een operatie ondergaan in een poging ons lichaam te verbeteren tot een perfect ideaal is een poging meer aandacht te vestigen op onszelf en is daarom niet 'bescheiden'. Omdat eenennegentig procent van de cosmetische chirurgie wordt uitgevoerd op vrouwen is de kans groot dat de motivatie vaak is om seksueel aantrekkelijker voor mannen te worden (27).

Helaas kan men niet kiezen wiens aandacht getrokken wordt, waardoor anderen misschien verleid worden en door verkeerde begeerten de fout ingaan. In tegenstelling daarmee beschrijft de Bijbel de schoonheid van de vrouw als de schoonheid verborgen in haar hart in een zacht en stil gemoed (1Petr.3:4). Nogmaals: dit wil niet zeggen dat er goed uitzien verkeerd is, maar eerder dat we voorzichtig moeten zijn wanneer we met een verbetering van onze fysieke lichamen meer aandacht of waarde willen genereren.

Ten tweede heeft dit onderwerp te maken met de actuele discussie over bio-ethiek. De snelle ontwikkelingen en populariteit van een verbeterde cosmetische chirurgie is een onderdeel van de manieren waarop we ons lichaam in de toekomst kunnen uitbreiden en vergroten. Mary Devereaux zegt hierover: "Cosmetische chirurgie biedt een natuurlijk uitgangspunt voor een onderzoek naar de waarschijnlijke toekomst van medische verbeteringen van ons lichaam" (28). Als dat het geval is zal de toekomst van medische ontwikkelingen uitsluitend gebaseerd zijn op subjectieve normen van wat we verlangen of wat ons gelukkig zou maken.

In ieder geval zullen meer verbeteringen gezocht worden die ons dichterbij onze geïdealiseerde standaard van perfectie brengen. Medische professionals zijn niet meer nodig om ziekten te genezen. Ze zullen in plaats daarvan hun kennis en vaardigheden gebruiken om ons te 'upgraden'. De norm van het succes zal het subjectieve gevoel van een goed gevoel zijn als we toestaan dat een arts ons 'verandert'. Met andere woorden, als de toekomstige patronen van medische verbetering de huidige trend van de cosmetische chirurgie gaan volgen, zul-

len we graag opofferingen getroosten om behandelingen te ontvangen die een belofte van geluk geven. De overleden columnist William Safire verklaarde: "In de toekomst kunnen we verwachten dat we een soort Botox voor de hersenen krijgen die maakt dat onze wisselende temperamenten gladgestreken worden of dat verlegen mensen extravert en mopperaars mensen met humor worden. Maar wat zullen de gevolgen zijn op de menselijke natuur van al die onmenselijke kunstgrepen?" (29). Onze pogingen om vrijwillig bovenmenselijke verbeteringen aan te brengen kunnen we nu als pogingen zien die de menselijke natuur en menselijkheid totaal zullen veranderen. Dit is een toekomst die zorgen baart!

Geneeskunst op zijn kop!

Het moderne concept van cosmetische chirurgie en de niet-kritische acceptatie en populariteit daarvan in onze cultuur heeft sommige aspecten van de geneeskunst op zijn kop gezet. Zo heeft bijvoorbeeld de medische wetenschap jarenlang geprobeerd door voedsel overgedragen ziektes te verminderen. Een van de zeldzame maar gevaarlijke door voedsel overgedragen ziekten was botulisme, dat een overmatige verlamming van de gezichts-zenuwen veroorzaakte en dodelijk kon worden als het zich verspreidde.

Na het isoleren van het pathogeen dat botulisme veroorzaakte, zijn we het therapeutisch gaan gebruiken om ziekte zoals spierspasme en overmatig knippen met de ogen te behandelen. Hetzelfde toxine dat dodelijke verlammingen veroorzaakte, wordt nu vrijwillig als Botox geïnjec-

teerd in meer dan twee miljoen patiënten per jaar om ongewenste rimpels glad te strijken. Dezelfde chemische stof die een gevreesde ziekte veroorzaakte, wordt nu gebruikt om volledig gezonde en functionerende gezichtspieren te verlammen. Dit is de meest voorkomende minimaal invasieve cosmetische ingreep die vandaag wordt uitgevoerd. Wat zegt dat over de cultuur waarin we leven? We leven in een wereld waarin fysieke verschijning zo belangrijk is dat mensen geloven dat 'mooi' oud worden betekent dat je gerimpelde gezicht moet injecteren met een giftige chemische stof. In onze wereld leeft ontegenzeggelijk de gedachte dat fysieke aantrekkelijkheid gelijk staat met innerlijk geluk en eigenwaarde. Moeten christenen hierin meegaan?

We zullen het perfecte hier nooit vinden. We zullen dat perfecte ideaal nooit door de scalpel of naald van een chirurg vinden. De kortstondige stimulans van geluk die we misschien kunnen krijgen als we onze gezichten of lichamen perfectioneren, hebben niet het vermogen om het verlangen van perfectie in ons hart te bevredigen. De enige mogelijke weg naar echt geluk en volmaaktheid is te groeien in het beeld en leven van Christus, de Schepper van alle schoonheid en leven.

Richard J. Poupard

Hij is een gecertificeerde orale en maxillofaciale chirurg in een privépraktijk in Midland, Michigan. Hij is spreker voor het Life Training Institute.

Vertaling: Gerard Feller

NOTES

1. For example, American Association of Oral and Maxillofacial Surgeons, "Jaw Surgery," http://www.aaoms.org/jaw_surgery.php (accessed February 17, 2010).
2. Sander Gilman, *Making the Body Beautiful: A Cultural History of Aesthetic Surgery* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1999), 13.
3. American Society of Plastic Surgeons, Plastic Surgery FAQ: What is the Difference between Cosmetic and Reconstructive Surgery, http://www.plasticsurgery.org/Patients_and_Consumers/Plastic_Surgery_FAQs/What_is_the_difference_between_cosmetic_and_reconstructive_surgery.html (emphasis added) (accessed February 20, 2010).
4. American Society of Plastic Surgeons: 2009 Report of the 2008 Statistics, National Clearinghouse of Plastic Surgery Statistics, <http://www.plasticsurgery.org/Media/stats/2008-UScosmetic-reconstructive-plastic-surgery-minimally-invasive-statistics.pdf> (accessed February 23, 2010).
5. *Ibid.* The actual number of procedures is higher, because this source is only counting procedures done by members of the American Society of Plastic Surgeons. Many other medical specialists and even generalists perform cosmetic surgical procedures.
6. Bill Tancer, "The Young and Plastic Surgery Hungry," *Time*, May 7, 2008.
7. Camille Sweeney, "Seeking Self-Esteem through Surgery," *New York Times*, January 15, 2009.
8. *Ibid.*
9. A more robust version of this argument is found in Scott Rae, *Bioethics: A*

- Christian Approach to Bioethics in a Pluralistic Age (Grand Rapids: Eerdmans, 1999), 97–101.
10. Victoria Pitts-Taylor, *Surgery Junkies: Wellness and Pathology in Cosmetic Culture* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 2007), 17.
 11. <http://www.locateadoc.com/articles/five-reasons-why-cosmetic-surgery-makes-you-happier-1514.html> (accessed February 4, 2010, emphasis added).
 12. *Ibid.*
 13. Sander Gilman, *Creating Beauty to Cure the Soul: Race and Psychology in the Shaping of Aesthetic Surgery* (Durham, NC: Duke University Press, 1998), 24.
 14. A deeper discussion of the concept of happiness is found in J. P. Moreland and Klaus Issler, *The Lost Virtue of Happiness: Discovering the Disciplines of the Good Life* (Colorado Springs: NavPress, 2006).
 15. Jean Twenge et al., "Birth Cohort Increases in Psychopathology among Young Americans, 1938–2007: A Cross-Temporal Meta-Analysis of the MMPI," *Clinical Psychology Review* 30, 2 (2009): 145–54.
 16. L. Lipworth et al., "Excess Mortality from Suicide and Other External Causes of Death among Women with Cosmetic Breast Implants," *Annals of Plastic Surgery* 59, 2 (August 2007): 119–23.
 17. Roberta Honingman, "A Review of Psychosocial Outcomes for Patients Seeking Cosmetic Surgery," *Plastic and Reconstructive*
 18. Virginia Blum, *Flesh Wounds: The Culture of Cosmetic Surgery* (Berkeley: University of California Press, 2003), 269–70.
 19. *Ibid.*, 270.

20. Sander Gilman, *Making the Body Beautiful: A Cultural History of Aesthetic Surgery* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1999), 4–5.
21. Melanie Berliet, "Plastic Surgery Confidential," *Vanity Fair*, February 11, 2009.
22. *Ibid.*
23. All Scripture quotations are from the English Standard Version.
24. Blum, 1–5.
25. Manny Fernandez, "Birthmark Consultations Offer Answers, and Maybe Normalcy," *New York Times*, November 15, 2008.
26. Michelle Brock, *What Is Modesty? Discovering the Truth* (Newberry Springs, CA: Iron Sharpens Iron Publications, 2005), 18–19.
27. Cressida Heyes and Meredith Jones, *Cosmetic Surgery: A Feminist Primer* (Burlington, VT: Ashgate, 2009), 3–4.
28. Mary Devereaux, "Cosmetic Surgery," in *Medical Enhancement and Posthumanism*, ed. B. Gordjin and R. Chadwick (Cardiff, UK: Springer Science, 2008), 159–73.
29. William Safire, "The But-What-If Factor," *New York Times*, May 16, 2002, 25.

Voortschrijdende Godsopenbaring

Inleiding

De Bijbel is niet altijd een eenvoudig te begrijpen en uit te leggen boek. Het is geschreven door diverse mensen die leefden in verschillende tijden en culturen. En soms lijkt de Bijbel zichzelf tegen te spreken, bijv. als we 2 Sam. 24:1 vergelijken met 1 Kron. 21:1 (zie hieronder). Denk ook aan de vraag die menig christen en theoloog zich stelt over de diverse geweldteksten in met name het Oude Testament: hoe kan een God van liefde opdracht geven om hele volken inclusief baby's en dieren uit te roeien?

Het is van groot belang om te beseffen dat we de leiding van de Heilige Geest nodig hebben om de Bijbel te kunnen verstaan. Een mogelijkheid voor het beter kunnen begrijpen van sommige teksten uit de Bijbel kan het gegeven zijn dat er door de Bijbel heen een voortschrijdende openbaring te zien is van Wie God is. In het Oude Testament had men wellicht nog geen goed en volledig beeld van God. Immers dat beeld werd pas door Jezus gegeven (Joh. 1:18).

Men zou de volgende ontwikkeling kunnen onderscheiden:

- Eerst werd alles aan God Zelf toegeschreven.
- God stuurt een boze geest.
- Een boze geest handelt als zelfstandig wezen.
- Er werd een totaal onderscheid gemaakt tussen God en satan.

Alles wordt aan God Zelf toegeschreven

In het Oude Testament werd vaak alles aan God toegeschreven. Niet alleen het goede, maar ook het kwade. In Ex. 4:11 lezen we: "Maar de HERE zei tot hem: Wie heeft de mens een mond gegeven, wie maakt stom of doof, ziende of blind; ben Ik het niet, de HERE?". Denk ook aan Job, die zegt: "zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet?" (Job 2:10b). Overigens weten we uit andere gedeelten van het boek Job, dat het niet God was die de rampspoed had gebracht, maar satan (die in het Oude Testament alleen maar genoemd wordt in het boek Job, in 1 Kron. 21:1 en Zach. 3:1,2).

Zie ook Deut. 28 waar wordt gesproken over zegen en vloek. Om twee voorbeelden te noemen: "De HERE zal u slaan met tering, koorts, brand, ontstekingen, droogte, brandkoren en honigdauw: zij zullen u vervolgen, totdat gij te gronde gaat" (vers 22) en "De HERE zal u slaan met Egyptische zweren, met builen, uitslag en schurft, waarvan gij niet kunt genezen" (vers 27). God Zelf is overigens niet de bron van de vloek, maar Hij waarschuwt de mensen, dat als zij blijven zondigen, zij onder de vloek, het oordeel komen, d.w.z. uit Gods bescherming geraken en een prooi worden van destructieve machten. Maar ook zien we dat God soms terecht ingrijpt met een bepaalde (tijdelijke) straf, bijv. Mirjam, die melaats werd (Num. 11:10), Zacharias, die

stom werd omdat hij de engel des Heren niet geloofde (Luc. 1:20), en de tovenaars Elymas die blind werd omdat hij zich tegen Paulus verzette (Hand. 13:11).

Op grond van diverse teksten in het Oude Testament zijn sommige christenen van mening dat God ook ziekte geeft. Men wijst dan ook op de Heidelbergse Catechismus (zondag 10) waar te lezen is dat we behalve zegeningen ook ziekte (en handicap) uit Gods goede Vaderhand moeten ontvangen. Maar als God ziekte zou geven, waarom deed Jezus dan genezingen, want dan zou Hij toch tegen Zijn Vader ingaan? Licht het niet meer voor de hand om aan te nemen dat ziekte het gevolg is van de zonden die mensen en volken gedaan hebben? En zijn de hierboven genoemde rampen niet een gevolg van de ongehoorzaamheid van de mens?

Als men de wetten van God overtreedt, dan ontstaan nare gevolgen, net zoals er bij overtreding van verkeersregels ongelukken ontstaan. Maar in Zijn grote genade heeft de Vader Zijn Zoon gezonden om ons te verlossen van de zondesuld en om ons door de kracht van de Heilige Geest te kunnen genezen naar geest, ziel en lichaam. Je mag/moet steeds je gezonde verstand gebruiken en je afvragen of bijv. de tekstvertaling wel juist is en of je de tekst wel goed hebt begrepen, zeker als je uitgaat van een Godsbeeld, dat Jezus geopenbaard heeft (zie hieronder).

Zoals we in het artikel over de predestinatieleer (elders in dit nummer) hebben gezien, kunnen we in diverse teksten (Ex. 9:12; 10:20 en 27; 14:8) lezen dat God het hart van farao verhardde, maar in andere teksten (7:22; 8:19; 9:35) dat farao zelf dit deed. Het gaat niet altijd om het letterlijk nemen van een tekst, maar om het onderleiding van de Heilige Geest verstaan wat er bedoeld wordt met die tekst, namelijk: als iemand zichzelf verhardt (en dat is diens eigen vrije keuze en verantwoordelijkheid), dan treedt als gevolg daarvan verharding op. Het is natuurlijk wel zo dat dat gevolg het resultaat is van de werking van een geestelijke wet, die God ingesteld heeft. In die zin werd de verharding aan God toegeschreven.

God stuurt een boze geest

God Zelf wordt hierbij niet gezien als Degene die ziekte en angst geeft, maar men spreekt van een boze geest, die door God gezonden wordt. We zien dat bijv. in Richt. 9:23: “God zond een boze geest tussen Abimelech en de burgers van Sichem”, en 1 Sam. 16:14-16: “Maar van Saul was de Geest des Heren geweken, en een boze geest, die van de Here kwam, joeg hem angst aan. Toen zeiden de dienaren van Saul tot hem: Zie toch, een boze geest Gods jaagt u angst aan; Als dan de boze geest Gods over u komt, moet hij (de citerspeler) die bespelen, en gij zult u beter voelen”. Zie ook bijv. 1 Sam. 18:10 en 19:9.

Vanuit het Nieuwe Testament bezien weten we dat hier sprake is van een boze geest, een demon, en niet een geest die in dienst van God is of in opdracht van God werkt. God werkt immers op geen enkele wijze samen met de duivel en diens demonen.

Een boze geest als zelfstandig wezen

Boze geesten worden gezien als zelfstandige wezens, die niet in opdracht van God werken. Bijv. “Op zekere dag nu kwamen de zonen Gods om zich voor de HERE te stellen, en onder hen kwam ook de satan” (Job 1:6) en “Toen trad er een (leugen) geest naar voren en stelde zich voor de HERE en zei: ik zal hem verleiden” (1 Kon. 22:21). Uit de verzen 22 en 23 blijkt overigens dat God op het voorstel ingaat.

Opmerkelijk is dat we in 2 Sam. 24:2 lezen dat God David opzette om het volk te tellen, terwijl 1 Kron. 21:1 zegt, dat satan David aanzette. Hoe komt dat? Het boek Samuël is geschreven vóór de ballingschap, en Kronieken is pas na de terugkeer uit de ballingschap geschreven. Dat blijkt o.a. uit het feit, dat de munteenheid, de dariek, genoemd in 1 Kronieken 29:7, dateert uit de Perzische tijd, terwijl die munt in Davids tijd nog niet bestond. De Godsopenbaring was na de ballingschap verder voortgeschreden, waardoor men al meer openbaring had over Wie God was en wie de satan was. Achter de politieke en religieuze systemen zitten demonische heerschappijen (zie bijv. Daniël 10:12-14 en Openb. 13:2). Vóór die tijd zag men alles als één geheel. Alles werd aan God toegeschreven en niets aan de duivel.

Een totaal onderscheid tussen God en satan

Jezus, de eniggeboren Zoon, die het hart van de Vader kent, heeft God aan ons geopenbaard. Hij kwam om te laten zien Wie God was (Joh. 1:18), namelijk God Die van ons houdt. God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis (1 Joh. 1:5), ook al blijft God voor ons verstand een ondoorgrondelijk mysterie dat we niet kunnen begrijpen, maar wel mogen vertrouwen! Alles wat uit het wezen van God voortkomt, is goed. Hij is de bron van alle goedheid die tot ons komt. Jezus heeft ook laten zien wie de satan is, namelijk de mensenmoorder van den beginne (Joh. 8:44), de tegenstander van God en mens.

Dat betekent een strijd tussen het Koninkrijk van God en het rijk van satan als twee aparte, elkaar vijandige machten, die niets met elkaar gemeenschappelijk hebben! Het betekent ook dat we in de geestelijke wereld een strijd tegen de boze te strijden hebben. Denk aan de wapenrusting in Ef. 6. We hebben niet te strijden tegen

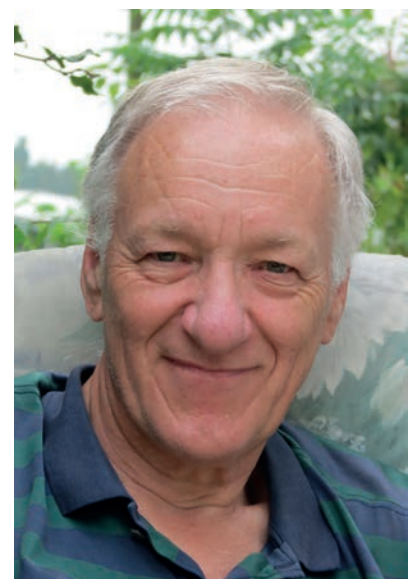
vlees en bloed, dus niet tegen mensen, maar tegen de boze geesten in de hemelse gewesten. Dat God goed is, ontslaat de mens dus niet van verantwoordelijkheid, want wij moeten de boze wederstaan. Dat zou voor een christen volkomen duidelijk moeten zijn, maar helaas moeten we constateren dat sommige christenen geen idee hebben van die geestelijke strijd, en de gedachte dat er een duivel is, zelfs een middeleeuwse opvatting vinden.

Ook al is God een God van licht en liefde, we mogen en moeten wel blijven bedenken dat God heilig is en ook Rechter is, die uiteindelijk het kwade zal oordelen. Als mensen het grote aanbod van Gods genade, Jezus Christus, verwerpen, is dan de consequentie het rechtvaardige oordeel van God (Joh. 3:18-21). Dit rechtvaardige oordeel van God is overigens geheel wat anders dan het ten onrechte aan God toeschrijven van zaken (zoals het kwaad) die Zijn Naam ontheiligen en waar Hij niets mee te maken heeft.

Tenslotte zal God Zich volledig aan de oprechte gelovigen openbaren. “En wij allen, die met een aangezicht, waarop geen bedekking meer is, de heerlijkheid van de Heer weerspiegelen, veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid, immers door de Here, die Geest is” (2 Cor. 3:18) en “Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien” (Matt. 5:8) zoals Hij werkelijk is.

Piet Guijt

November 2018

Verschillende so

n Promise hebben we drie hoofdstukken gepubliceerd uit het boek van Tom Marshall: *Betere relaties* (1). Deze hoofdstukken die gaan over de kwetsbaarheid van vertrouwen (2), over eer als het meest verwaarloosde aspect van relaties (3) en liefde, de meest weerbare in relaties (4), deze hoofdstukken kunt u nog teruglezen op onze website. In dit bijzondere boek met het nog steeds uiterst actuele thema kijken we nu naar de verschillende soorten van relaties. We hebben gezien dat relaties vanaf het begin een doel in Gods plan voor ons leven zijn. Het is van groot belang dat we ook inzicht hebben in de verschillende soorten van relaties. In het boek *Genesis* vinden we twee soorten relaties, namelijk relaties als instrument, als middel en relaties als doel.

Relaties als middel

Genesis 1:26-29 wordt vaak het scheppingsmandaat genoemd: "Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar; heerst over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt." Om een goede rentmeester te zijn van de schepping moeten man en vrouw samenwerken, ze kunnen de opdracht nooit alleen uitvoeren. Samenwerken is de basis. De relatie voorziet in een middel om tot een bepaald doel te komen. Mensen gaan een samenwerkingsrelatie aan om een taak te volbrengen. Zonder dat doel of

die taak zou de relatie niet bestaan. Veel relaties zijn van dit type, zoals een werkgever en werknemer, leraar en student, leverancier en klant. Er komen bepaalde sociale beloningen uit deze relaties voort, maar ze verdwijnen als het doel of de taak wegvalt.

Relaties als doel

In Genesis 2:18 zien we iets heel anders. God keek naar Adam in de tuin van Eden en zei: "Het is niet goed dat de mens allen zij. Ik zal hem een hulp maken, die bij hem past." Dus maakte God uit de zijde van Adam een vrouw en bracht haar tot hem. Adam riep verrukt uit: "Dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees." Hier ontstaat een nieuwe vorm van relatie. "Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot een vlees zijn." (Gen.2:23,24)

Deze relatie is niet bedoeld als middel maar is een doel op zich. Zij is in zichzelf 'goed' en heeft geen taak of doel buiten zichzelf nodig om zich te rechtvaardigen. Het huwelijk heeft zelfs niet als hoogste doel kinderen te krijgen. Omgekeerd is het zelfs zo dat kinderen een gezin meehelpen de huwelijksrelatie compleet en vervuld te maken. Dat wat echtscheiding zo desastreus maakt, is dat het al de bedoelingen van God kapot maakt. Als het doel wegvalt is ook het middel niet meer nodig. Als zoveel huwelijken op de klippen lopen,

waarom zou je dan nog kinderen nemen? Er bestaat een link tussen het afbrokkelen van het huwelijk als instituut en abortus.

Onze relatie met God

Het eerste doel waarvoor de mens werd geschapen is om gemeenschap met God te hebben. Er zitten enkele kanten aan die relatie die uniek zijn en niet voortkomen in menselijke relaties. Aanbidding is er een van. We aanbidden alleen God. Iets of iemand anders aanbidden is afgoderijen wordt veroordeeld. (Exodus 20:3-5) De gehoorzaamheid aan God staat boven die aan mensen. Dit is belangrijk en kan alle andere relaties beïnvloeden. Verder lijkt onze relatie met God op die met de meeste andere mensen. De relatie met God heeft een doel. Dat doel is zo hoog, dat

Paulus zegt: Ik houd vol in de hoop eens dat te kunnen grijpen waarvoor Christus Jezus mij gegrepen heeft." (Fil.3:12) Gods eeuwige doel is het vestigen van zijn koninkrijk. Dat doel is zo groot dat Jezus zelf zegt dat het een schat in een akker is. Als die mens die eenmaal heeft ontdekt, verkoopt hij alles wat hij bezit om die akker te kopen. Als je dat doel mist word je opgesloten in je kleine egoetje. De grootste plannen die een mens nastreeft worden nietig als je ze vergelijkt met Gods plan. Ik herinner me een gesprek met een vooraanstaande leraar in Nieuw-Zeeland, die net gepensioneerd was, nadat hij de

orten relaties

top van zijn carrière bereikt had. Ik vroeg hem of zijn nieuwe levensstijl hem beviel. Ik zal de uitdrukking op zijn gezicht nooit vergeten. “Tom”, zei hij het is verschrikkelijk, ‘alsof je naar de bank gaat en ziet dat al je geld tot as verbrand is.’ Binnen een jaar was hij dood.

Maar als we gegrepen zijn door Gods geweldige plannen, krijgt alles zin. Moeilijkheden en obstakels slinken tot onbelangrijke proporties ineen. De kleinste dingen krijgen eeuwigheidswaarde. God heeft ons niet nodig. Hij is soeverein en kan alles doen wat Hij wil. God is almachtig en heeft alle kracht, is alwetend, en heeft geen raad nodig. Hij is eeuwig en heeft alle tijd. Je kunt het nooit tegen God opnemen. Maar dit alles bevredigt het hart van God niet.

Alleen de plaats van een vader bevredigt hem. Hij wil zijn doel bereiken door zonen en dochters, die slechts leven om de wil van hun vader te doen. Dat moet ons motiveren in dit leven en het leven hierna. Onze relatie met God is ook de optelsom van al onze andere relaties. Hem te kennen is het hoogste doel van elk bestaan. Als we Christus alleen kennen vanwege de redding die Hij geeft, kennen we Hem niet echt. “Jezus Christus” zei iemand, ‘is zo heilig en aantrekkelijk, dat als we hem zouden zien, we hem lief zouden hebben, ook al was Hij niet onze redder.’ Paulus zegt: “Ik acht zelfs alles schade, omdat de kennis van Christus Jezus mijn Heer, dat alles verre te boven

gaat.” (Fil.3:8) Dit brengt een revolutie in onze houding teweeg. Bidden om te bidden, aanbidden om te aanbidden, God dienen om de vreugde ervan, de bijbel lezen omdat het zijn boek is, Hem willen kennen om de vreugde hem te kennen.

Het is verbazingwekkend, maar God heeft dezelfde gedachten over zijn relatie met ons, omdat hij ervoor kiest onze vriend te zijn. Misschien is dit wel de meest onzelfzuchtige van alle relaties. “Abraham, is mijn vriend” zei God. (Jes.41:8) “Gij zijt mijn vrienden” zei Jezus. (Joh.15:14) Vriendschap houdt een zekere gelijkheid in. Je kunt je vriend niet bevelen. Dat God zo’n relatie met een geschapen mens wil, getuigt van een verbazingwekkende nederigheid.

Hoe diep, hoe breed?

Er zijn twee andere belangrijke kanten aan persoonlijke relaties.

1. Intimiteit of beslotenheid. Hoe diep willen we dat een relatie met een ander wordt?
2. Omvang. Hoeveel van ons leven zullen we in die relatie investeren? Relaties variëren sterk van niveau van intimiteiten omvang van het contact. De grootte van de intimiteit hangt niet af van tijd. Een baan kan een groot deel van de dag onze aandacht opeisen en toch niet veel aan intimiteit met zich meebrengen. Aan de andere kant kan een uur pastorale hulp ons erg beroeren omdat er sprake is van grote persoonlijke betrokkenheid en intimiteit.

Intimiteit

Verschil van begrip en verwachting over de mate van intimiteit in een relatie kan veel verwarring geven. Ik kan bijvoorbeeld in een relatie een mate van intimiteit willen inbrengen die de andere partij niet wil en of verwacht. Ik zal dan opdringerig lijken en te dichtbij willen komen. Aan de andere kant als de andere persoon verwacht dat er een diepe uitwisseling van emoties is, maar ik wijs die af, dan zal ik overkomen als koud en oppervlakkig. Het huwelijk is bedoeld als een van de meest intieme van alle menselijke relaties. Het is zo intiem.

Dat het wordt beschreven als: ‘een vlees worden.’ (1Cor.6:16) Maar de partners die het huwelijk aangaan komen met geheel eigen ideeën over wat die intimiteit inhoudt en met zeer verschillende bekwaamheden om de diepe dingen van hun hart met de ander te delen. Als deze verschillen niet begrepen worden, of er geen ruimte voor is, liggen er potentiële gevaren op de loer. Hetzelfde is waar in het gezinsleven. Als kinderen groter worden mogen de ouders dan verwachten dat ze in alle aspecten van het leven van hun tieners of oudere kinderen betrokken zullen worden? En hoeveel van hun eigen worsteling, wanhoop en verwachting kunnen ze delen met hun kinderen? Er zijn geen pasklare antwoorden op deze dilemma’s. Kinderen lijden soms heel erg door het ontbreken van intimiteit

tussen hen en hun ouders. Maar ik ken ook kinderen die diep gewond werden omdat ze de ontboezemingen van ouders moesten aanhoren, hetgeen hun draagvermogen ver te boven ging. Raadgevers, voorgangers en priesters worden voortdurend geconfronteerd met dit probleem: hoe ver moet je gaan in de intimiteit met je cliënt?

Als een persoon de diepste roerselen van haar of zijn hart vandaag met je deelt en verwacht dat dit diepe contact voortduurt, is hij of zij teleurgesteld als je ze in de supermarkt ontmoet en je alleen vrolijk zwaait. Maar als iemand verwacht dat de intimiteit van de spreekkamer stopt bij de deur en je informeert op een later tijdstip hoe het gaat inzake de intieme dingen die iemand je vertelde, wordt het je misschien kwalijk genomen dan je niet alleen maar vrolijk zwaait.

Er kunnen grote problemen ontstaan als er geen duidelijkheid is over het niveau van de intimiteit. Er kan veel winst behaald worden als men de grondregels duidelijk voorlegt bij het begin van de relatie, zodat beide partijen weten wat er verwacht wordt. Dit hoeft de relatie niet meteen te bevriezen in een bepaalde vorm. Relaties zijn dynamisch, niet statisch en ze veranderen voortdurend. Maar intimiteit is een gevoelig onderwerp, dat nooit onderschat moet worden. Hieronder volgen enige

belangrijke kanten van de intimiteit van een relatie.

1) We verlangen naar identiteit, maar we willen ook onze eigen identiteit beschermen. In het verlangen om een te worden met God zoeken we het hoogste geluk; in het verlangen een te worden met een ander mens, zoeken we liefde in eenheid met een groep een gemeenschap. Bij al die ervaringen is het bewaren van onze identiteit en individualiteit hoogst belangrijk. Eenheid met God betekent ook niet dat we geabsorbeerd worden door Hem, maar zonen en dochteren worden. (2Cor 6:18) Een huwelijk waarin een partner de ander geheel domineert is ziek en een groep waarin mensen hun identiteit verliezen wordt een sekte.

2) We hebben een ingebouwde behoefte aan intimiteit, omdat alleen intimiteit onze eenzaamheid wegneemt. Een van de meest opmerkelijke verhalen in de bijbel gaat over Adam. God zei over hem, in zijn niet gevallen staat in de tuin van Eden: "Het is niet goed dat de mens alleen zij." (Gen.2:18) De mens heeft intimiteit nodig met zijn eigen soort. De vrouw werd uit de man genomen, om beiden die intimiteit te kunnen geven. In de gedeelde intimiteit van een nauwe relatie raken we elkaars geest op het diepste niveau. We zijn dan niet meer alleen, maar worden geaccep-

teerd, bevestigd, bemind en ontvangen leven.

3) Intimiteit schept kwetsbaarheid, omdat de muren tussen ons verdwenen zijn. In intimiteit staan we niet alleen open voor liefde en bevestiging, maar ook voor de mogelijkheid gekwetst te worden. We lopen ook het risico van afwijzing als de intimiteit die we zoeken veracht wordt. Omdat in een intieme relatie altijd emoties een rol spelen, is een breuk altijd pijnlijk en kan deze emotioneel vernietigend zijn.

4) Wil intimiteit bloeien, dan moet er toewijding aan de relatie zijn. De verbinding tussen intimiteit en toewijding moet goed begrepen worden. Je kunt relaties hebben met grote toewijding zonder dat er ook een bijzonder grote intimiteit tussen de partijen is. Dat is vaak het geval bij relaties gebaseerd op een gemeenschappelijk doel of taak. Aan de andere kant omdat intimiteit kwetsbaarheid met zich meebrengt, moet er toewijding zijn om je veilig te kunnen voelen. Dat kan gebeuren in een pastorale relatie waar korte momenten van grote intimiteit bestaan. Alleen als een cliënt ervan overtuigd is dat de raadgever werkelijk toegewijd is aan zijn of haar welbevinden zal hij het risico nemen gevoelige details van zijn leven en problemen te delen. De tragedie van vandaag is, dat mensen hongeren naar intimiteit maar

tegelijk bang zijn zich ergens aan toe te wijden. Ze zoeken ongebonden relaties en oogsten telkens weer pijn.

5) In relaties zwaait de pendule tussen het verlangen naar intimiteit en de drang naar privacy. Beide behoeften moeten we zien als acceptabel en neutraal. De behoefte om dicht bij iemand te zijn en de behoefte alleen te zijn. In feite kan alleen daar waar privacy gerespecteerd wordt werkelijke intimiteit bloeien. Normaal maken we een slingerbeweging tussen deze twee uitersten. We hebben wijsheid nodig, want het verlangen naar intimiteit kan op hetzelfde moment botsen met de behoefte van de ander aan privacy. Tenzij we ons bewust zijn van wat werkelijk gebeurt zullen we afwijzing lezen in de reactie en botheid en dominantie in de andere.

6) Het is niet mogelijk tegelijk met een grote groep mensen intiem te zijn. Dit is een belangrijk principe in kerkelijke groeperingen. Het is een probleem omdat we maar twee soorten relaties kennen: een heel intieme en een heel afstandelijke. We moeten ons realiseren dat er een heel scala bestaat met een groot verschil in de mate van intimiteit. Jezus had twee groepen discipelen, de 72 en de 12. Hij was veel intiemer met de 12, dan met de 72. En zelfs binnen de groep van 12 had Hij er drie waar hij nog intiemer mee was. Hij nam Petrus, Jacobus en Johannes mee naar plaatsen, waar de andere 9 niet kwamen en deelden dingen met hen alleen. En binnen de drie was er een discipel die zich 'aan zijn borst geworpen had' (Joh.21:20)

De tabernakel in de woestijn geeft ons een model van relaties. In grote lijnen bestond die uit drie delen: a) de voorhof, waar iedere Israëliet kon komen en b) het heilige, waar alleen de priesters konden komen en c) Het heilige der heiligen, waar alleen de hogepriester mocht binnengaan. We kennen allemaal mensen die bij ons alleen in het voorhof mogen komen, intimiteit speelt geen rol. Er is een kleinere cirkel mensen die in het heilige mag komen en nog een kleinere groep, misschien maar een half dozijn mensen die intiem genoeg zijn om in het heilige der heiligen mogen komen. Als iemand die bij de groep van de voorhof probeert in het heilige binnen te stormen, zijn we geneigd een bordje met 'verboden toegang' op te hangen. We hebben wijsheid en barmhartigheid nodig om zo'n situatie goed af te handelen, want de persoon verlangt kennelijk sterk naar intimiteit en zal zich afgewezen voelen. Maar later wordt het trauma alleen maar erger als de zaak van on gepaste intimiteit

in het begin niet goed is uitgesproken.

Grenzen stellen

1) Het probleem van onuitgesproken verwachtingen. In een werksituatie wordt de omvang van de relatie nauwkeurig omschreven in een contract of een C.A.O. Maar in vrijwillige verbintenissen, zoals in kerken of sociale contacten wordt dit zelden gedaan. Wordt bijvoorbeeld van mij verwacht dat ik luister naar alle familieproblemen van mijn collega op het werk of welke successen hij heeft behaald met zijn sport? Hij verwacht dat kennelijk. Aan de ander kant, mag ik hem vermoeien met mijn analyse van een symfonie van Brahms die ik de vorige dag hoorde, terwijl hij er misschien helemaal geen zijn in heeft?

Waar liggen de legitieme grenzen van interesse van een baas in de levens van zijn werknemers? Is hij een zorgzame leider of een opdringerige bemoeder? Hoeveel van het privéleven van mijn gemeenteleden verwacht men dat ik deel als voorganger? Moet ik dag en nacht beschikbaar zijn voor de hulpzoekende van een alcoholist of een kletstante? In een huwelijk komen moeilijkheden vaak uit onuitgesproken verwachtingen. Een vrouw, kan bijvoorbeeld aannemen dat ze alles samen zullen doen in het huwelijk. Dus als haar man thuis komt geeft ze een gedetailleerd verslag van alles wat met haar en de kinderen gebeurd is. Ze verwacht ook dat haar man alles verteld wat bijvoorbeeld op de fabriek gebeurd is.

Als hij dat niet wil voelt ze zich buitengesloten in een belangrijk deel van zijn leven. Of ze denkt dat hij dingen voor haar verbergt. De man, aan de andere kant kan

denken: werk is werk en dat stopt om vijf uur. Hij ziet er geen heil in om werk mee naar huis mee te nemen en ook 's avonds daar nog eens over te praten. Wat maakt het uit wat er vandaag gebeurd is, morgen gebeurd precies hetzelfde en overmorgen ook. Als zijn vrouw meer details wil horen kan hij eerst geïrriteerd raken, dan verdedigend, dan rancuneus omdat ze een onuitgesproken verdenking koestert. Het gaat er niet om wat wel of niet verteld moet worden, of het ene fout is en het andere goed, maar dat de twee mensen verschillende verwachtingen hebben en dit verschil nooit ter discussie is gesteld.

2) De diepte en breedte van een relatie heeft te maken met de vraag waar de grenzen liggen. We hebben allemaal verschillende relaties, die ieder hun bepaald recht hebben op tijd en toewijding. We zijn bijvoorbeeld loyaliteit verschuldigd aan een werkgever, de kerk, ons huwelijk, familie, gemeente of een politieke partij. Soms wedijveren bepaalde relaties om onze aandacht te krijgen. Op woensdagavond bijvoorbeeld: een stapel rapporten die ik van kantoor mee naar huis neem, de vergadering van het schoolbestuur, de maandelijkse oudstervergadering en de vraag van mijn vrouw om aandacht. Om zoveel mogelijk conflicten te voorkomen is het belangrijk dat de grenzen aan wat ik voor een relatie over heb door alle partijen worden begrepen.

Intimiteit met God?

We kunnen dit onderwerp niet afmaken zonder onszelf eraan te herinneren dat de vraag naar diepte en breedte van de intimiteit ook geldt voor onze relatie met God. In feite is de relatie die we met de Heilige

Geest hebben de meest intieme van alle relaties. Mensen kunnen een worden in vriendschap of een vlees in het huwelijk. De relatie van de Heilige Geest met onze geest is een relatie van 'binnen in ons wonen', wij zijn in Hem en Hij is in ons. 'Maar die zich aan de Here hecht, is een geest met Hem' (1Cor.6:17) Is dat echt onze ervaring? Kunnen we het bevorderen? Is het echt voor ons weggelegd?

Laat me dit zeggen: intimiteit op elk niveau kost moeite en pijn. In feite kost groei en ontwikkeling altijd pijn en brengt het lijden met zich mee. Atleten ontdekken al spoedig dat er een prijs betaald moet worden en dat ze vaak door de pijngrens moeten willen ze hun prestaties verbeteren en een race winnen. Evenzo moeten we de prijs betalen en door de pijngrens heen breken als we willen groeien, emotioneel, geestelijk en in relaties. Dit past niet erg bij onze moderne genotzucht en het evangelie van genezing, voorspoed en overwinning, dat we vaak horen. Pijn is iets dat we zoveel mogelijk proberen te vermijden.

Zo gaat het ook met onze relatie met God. Het omvat alles wat we doen in de naam van onze Heer Jezus Christus als een uitdrukking van onze dankbaarheid. (Col.3:17) Mijn Nieuw-Zeelandse vriend Wyn Fountain schreef in zijn boek 'de overige honderd uren' dat we van de 112 uur dat we wakker zijn per week, 12 uur met godsdienstig werk doorbrengen. Dus we brengen 100 uur per week door met niet-religieuze activiteiten. Is God geïnteresseerd in die honderd uur? Natuurlijk! Hij is geïnteresseerd in alles wat we doen. God is dus ook betrokken bij niet-religieuze activiteiten! Geestelijk en seculier zijn gelijk bij God. Het geestelijke is onze lofprijzing in de kerk, het wereldse is ons dagelijks

bestaan. Aanbidding en dienst gaan altijd samen: 'Gij zult de Heer uw God aanbidden en Hem alleen dienen' (Luk.4:8)

Waaruit wordt een relatie opgebouwd?

We komen nu bij de elementen die noodzakelijk zijn om een relatie met een ander op te bouwen en gezond te houden. Er moet deelneming zijn aan beide kanten, maar dat is op zich niet genoeg. Dat kan kennelijk ook gebeuren als er sprake is van een gemeenschappelijk doel of taak. Veel huwelijken, zakelijke relaties of politieke allianties beginnen hiermee, maar sneuvelen later toch na enige tijd. Er moet meer zijn dan gemeenschappelijkheid of gezamenlijke doeleinden. Alle relaties van welke soort dan ook, bestaan uit vier basiselementen of factoren. Als een van hen ontbreekt of ondermijnd wordt, komt de relatie onder spanning te staan.

Als de breuk niet wordt aangepakt of gecorrigeerd begint de relatie af te brokkelen. Deze vier factoren of elementen zijn eerder in ons blad uitgewerkt en kunt u op de website van Promise nalezen. a Liefde, de meest weerbare. (4) b Vertrouwen, de meest kostbare. c Respect en eer, de meest verwaarloosde (3) en d begrip, de meest nodige. (2) Het belang van bepaalde elementen is verschillend. Bijvoorbeeld: in de relatie tussen volgelingen en leiders kan vertrouwen het belangrijkste element zijn, tussen werknemers en werkgevers kan het respect zijn, tussen leden van een familie, liefde.

Toch kan geen van de vier verwaarloosd worden zonder ernstige gevolgen. Evenzo is de manier waarop ze uitgedrukt wordt verschillend. Liefde tussen man en vrouw wordt anders uitgedrukt dan liefde tussen vrienden.

Verder is hert ene element niet te vervangen door het andere. Je kunt tekortschieten op een gebied niet goed maken door extra aandacht voor een ander. Je kunt niet zeggen; "Ik vertrouw hem niet, maar hou toch van hem." Liefde kan het wantrouwen niet goedmaken. Je kunt niet zeggen: "Ik heb mijn respect voor haar verloren, maar niet mijn begrip." Begrip en kennis kunnen niet de plaats innemen van respect. Om een duurzame relatie op te bouwen moeten we weten wat we moeten doen in elk van die vier gebieden. Daarna moeten we die kennis in daden omzetten, totdat het een natuurlijke reactie wordt.

Uit: Betere relaties, hoe nieuwe relaties groeien en beschadigde relaties hersteld kunnen worden. Auteur: Tom Marshall (1)

1) Tom Marshall: Betere relaties. Voor het eerst gepubliceerd in 1992 door Sovereign World Ltd. In Nederland vertaald en uitgegeven door Uitgeverij Shalom in Putten. (Met hun toestemming is dit artikel overgenomen). Tom Marshall was een architect die veel lezingen gaf over management. Hij was een Bijbelleraar over pastoraat, genezing en het koninkrijk. Marshall was de grondlegger van Kapiti Christian Centre en Servant Industries in Nieuw-Zeeland. Hij is gestorven in 1994.

2) Vertrouwen, de meest kwetsbare, <https://stichting-promise.nl/specifieke-pastorale-onderwerpen/vertrouwen.htm>

3) Eer en respect, het meest verwaarloosde, <https://stichting-promise.nl/pastorale-onderwerpen/eer-en-respect-het-meest-verwaarloosde-aspect-in-relaties.htm>

4) Liefde de meest weerbare in relaties <https://stichting-promise.nl/pastoraat/liefde-de-meest-weerbare-in-relaties.htm>

Christelijke assertiviteit

We leven in een snel veranderende wereld. Door de explosieve ontwikkeling in communicatie- en informatietechnologieën zoals internet, satellietverkeer, neurale- en kabelnetwerken en databanken, leven we in een steeds kleiner lijkende wereld, die we aanduiden met 'global village'. Ondanks de toenemende digitale communicatierevolutie, lijken 'gewone' communicatievaardigheden zoals emotioneel inlevingsvermogen, sociale vaardigheden, omgaan met grenzen, juist steeds meer af te nemen. We worden in onze cultuur 'overspoeld' met een andere geest die onze cultuur door secularisatie, individualisme en pluriformiteit transformeert naar een anti-christelijke samenleving, waarbij 'anti' vooral in de betekenis van 'in de plaats van' bedoeld wordt. Welvaart en hebzucht lijken de twee leidende waarden in de dynamiek van het westen geworden. Dit draagt bij tot zwakke banden in relaties. Hoe kunnen we in dit alles standhouden?

Assertiviteit en identiteit

Het Engels kent in tegenstelling tot de

Nederlandse taal het werkwoord 'to assert' wat volgens het woordenboek betekent: jezelf kenbaar maken, voor jezelf opkomen, duidelijk je eigen mening zeggen. 'Nee' durven zeggen zonder je schuldig te voelen, keuzes kunnen maken en risico's durven nemen. Maar zeker ook: uiting geven aan je gevoelens van vriendschap, liefde en genegenheid, en negatieve emoties durven uiten. Assertief zijn betekent ook vrijmoedig zijn. Het uitgangspunt van assertiviteit en christen zijn is in de eerste plaats geworteld in onze christelijke identiteit. In de vele assertiviteitstrainingen die we de laatste jaren gegeven hebben, is het opmerkelijk dat veel christenen zich nauwelijks bewust zijn, dat juist deze identiteit de basis is van hoe met grenzen, communicatie en conflicten om te gaan. Vaak blijkt de identiteit in de praktijk meer te steunen op lichamelijke criteria, zoals mooie kleding en een goed figuur of op psychosociale criteria zoals intelligentie, status of emotionele vaardigheden dan wel op (pseudo) geestelijke criteria zoals een bediening in de kerk, geestelijke gaven of een ontwikkeling in het geloof. Hoewel al

die zaken op zich niet onbelangrijk zijn, is dit toch een zeer wankele en vergankelijke basis voor identiteit en zelfaanvaarding. Door de snel veranderende omstandigheden in het leven, zoals ouder worden, trauma's, verlies en ziekte kan er dan gemakkelijk een identiteitscrisis ontstaan. Natuurlijk dienen christenen hun identiteit veel meer te ontleen aan het nieuwe leven en de nieuwe identiteit die ze door geloof in Jezus Christus door genade ontvangen hebben. De waarde van iets wordt bepaald door de prijs die ervoor betaald is. Petrus zegt in 1 Petrus 1:18-19: "Gij weet dat gij niet met vergankelijke dingen, zilver of goud zijt vrijgekocht van uw ijdele wandel, die u van de vaderen is overgeleverd, maar met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk lam". Deze identiteit is onvergankelijk, niet gebouwd op onze inspanningen of eigen mogelijkheden, maar op de eeuwigdurende genade van God. In de cursus christelijke assertiviteit die St. Promise geeft, is dit een wekelijks terugkerend onderdeel, waarin cursisten aan de hand van Gods Woord teksten overdenken die inhoud geven

aan onze identiteit. Aan de hand van een vragenformulier leert men de intellectuele, emotionele en spirituele kant van die identiteit te ontdekken, door zich te verdiepen in wat Gods Woord zegt wie wij in Hem mogen zijn, en dit met elkaar te delen.

Subassertiviteit en agressief gedrag

Subassertief betekent dat een persoon te weinig assertief is, over zich heen laat lopen, afhankelijk is, niet kan zeggen wat hij/zij wil, of bijvoorbeeld bang is om met iemand in conflict te komen. De geremde, zich steeds aanpassende persoon, die het moeilijk vindt om voor zijn rechten op te komen of uiting te geven aan zijn gevoelens, verlangens, verwachtingen en meningen, is subassertief. Subassertiviteit is dus een uiting van sociale angst. Subassertieve mensen denken en handelen in zekere zin oneerlijk door te zwijgen of mee te praten met de ander. Natuurlijk heeft een ieder het recht om te zwijgen, als het dan maar duidelijk is dat hij of zij zwijgt. Subassertieve mensen draaien, met hun zwijgen, om de waarheid heen en komen niet op voor zichzelf, terwijl ze dat diep in

hun hart wel zouden willen. Hij/zij zwijgt terwijl hij/zij wil praten. Hij/zij zou zelf zo graag aandacht willen, maar durft dit niet te uiten. Hij/zij besteedt daarom maar veel zorg aan dat wat anderen willen. Het tegenovergestelde van subassertief gedrag is agressief gedrag. Agressief betekent wél voor jezelf opkomen, maar op een vervelende manier. Je snoert anderen de mond of maakt ze belachelijk. Het lijkt op autoritair gedrag. Je komt voor jezelf op door anderen onnodig te kwetsen. Agressief gedrag breekt relaties af. Immers, degene die het gedrag ervaart zal zich in het nauw gedreven voelen en proberen in het vervolg de agressieve persoon zoveel mogelijk te vermijden.

Het volgende citaat is van Wies Weijts, die als trainer /adviseur voor Schouten & Nelissen (een opleidings- en adviesbureau voor persoonlijke en organisatieontwikkeling) werkt: “Om je in de moderne wereld te kunnen ontwikkelen heb je behoefte aan drie kerncompetenties: de zorg voor jezelf en anderen, de vrijmoedigheid om je eigen weg te gaan en de vastberadenheid om

greep te houden op je eigen koers.” In deze formulering herken ik veel bijbelse waarden van juiste verbondenheid en omgaan met grenzen. Een bijbels voorbeeld van assertiviteit vinden we ook in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan in Lukas 10: 25-37. De Samaritaan durft enkeling te zijn, anders te handelen dan anderen. Geen van de voorbijgangers wil handelen, hij wel. Hij gaat ook in tegen wat vriend en vijand van hem verwacht. Als Samaritaan helpt hij een gewonde die – hoogstwaarschijnlijk – Jood is. Hij trekt zich niets aan van de gespannen verhoudingen tussen Joden en Samaritanen. De Samaritaan grijpt kordaat, beheerst, zakelijk en efficiënt in. Uit zijn daden en woorden blijkt dat hij welbewust de verantwoordelijkheid voor zijn keuze op zich neemt.

De Samaritaan is zichzelf en speelt geen vroom toneel als hij de gewonde opraapt. Uit niets blijkt dat hij halfhartig of als reddend slachtoffer optreedt. Hij heeft de gewonde lief door zich open te stellen voor diens pijnlijke situatie. Gelet op de vijandschap tussen Joden en Samaritanen is zijn houding er een van zelfverloochening. Zijn zelfverloochening is oprecht, want er komt geen verwijt over zijn lippen. De Samaritaan is zorgzaam. Hij gaat in zijn liefde niet te ver. Hij levert zich niet uit aan de gewonde. Hij domineert niet over hem in zijn hartelijkheid. Hij verzorgt hem, maar weet zich ook weer van hem los te maken. Hij luistert naar Gods roepstem die via de gewonde tot hem komt. “Heb uw naaste lief als uzelf” stond ook in de wetten van de Samaritanen.

Lichaamstaal

Zoals bekend bestaat ruim tachtig procent van alle communicatie uit lichaamstaal. Vaak hebben we daar als christenen weinig aandacht aan geschonken vanuit de, naar mijn mening, onbijbelse visie dat er verschil is tussen de ‘binnen- en buitenkant’ van de mens, of – nog erger – dat het lichaam slechts gezien wordt als een ‘omhulsel’, iets minder belangrijks in een mens. Voor mij als psychosomatisch therapeut is het al jaren duidelijk dat de mens een onlosmakelijke eenheid is van geest, ziel en lichaam. We zien dat duidelijk in het leven van de Here Jezus. Zijn lichaamstaal was niet gemaakt, maar volkomen in overeenstemming met zijn zondeloze ziel. Bij de gevangenneming waken de gerechtsdienaren terug voor Zijn ‘lichaamstaal’ van woord, blik en gestalte. Bij de Schriftgeleerden en Farizeeën beproefde Hij het afgestompte geweten van hen, door hun blik te vangen bij de genezing van de man met de verschroepelde hand. Hoe vlamde zijn toorn toen op, om daarna weer plaats te maken voor diepe droefheid.

In Marcus 10:23 werkten zijn ogen mee om de apostelen de gevaren van grote rijkdom in te prenten. Daarna is er in vers 27 weer een blik om hen troost te geven en te benadrukken dat bij God niets onmogelijk is. Jezus kende de macht van zijn ogen. In de nacht van het verraad leidde Jezus Petrus door zijn ogen naar de reddende uitgang van diep berouw. Met een open oog heeft Hij de natuurverschijnselen waargenomen. Hij zag de mussen op het dak, de bloemen in de tuin, de kleermaker bij het verstellen, de kinderen die Hij bij zich riep. Hij had een volmaakte beeldspraak, passend bij Iemand, die een volmaakte lichaamstaal had. Duizenden mensen liepen hem na in de woestijn, om zijn toespraken te horen. Hij laat zich een penning overhandigen. Hij stelt een kind in het midden, Hij wijst met een vinger naar de leliën des velds en de vogels, op het vissersnet aan de oever van de zee en op de Zaaier en de akker. Hij geeft aanschouwelijk onderwijs door zinnebeeldige handelingen. De apostelen moesten leren de minste te zijn, en daarvoor neemt Hij een linnen doek en een waterbekken en wast hun voeten. Ze moeten weten dat Hij gaat sterven. Het brood dat het beeld is van zijn lichaam, verbreekt Hij voor hun ogen. Ze moeten weten dat Hij sterft voor hen, en daarvoor reikt Hij hun het verbroken brood aan, opdat ze het mogen eten. Ze moesten weten waar Hij bleef, daarom voer Hij voor hun ogen ten hemel op. De 'uitstraling' van Jezus was er altijd één van medeleven, liefde

en barmhartigheid. Zijn vriendelijkheid en goedheid zorgden ervoor dat de ouders hun kinderen bij Hem brachten, zodat Hij ze kon aanraken. Een zonnige hartelijkheid heeft Hem op al zijn wegen begeleid, en hoewel Judas Hem met een kus zou verraden, verweet Hij Simon, dat deze Hem geen kus gegeven had. De oude oosterse wijze om een begroeting met een kus te verbinden werd een christelijke zede.

Andere christelijke aspecten

Naast het praktisch leren omgaan en oefenen door middel van leren van sociale vaardigheden en rollenspelen als het gaat om grenzen met zichzelf, vrienden, werk, familie en God zijn er enkele belangrijke bijbelse onderwerpen waar we in de trainingen veel aandacht aan besteden. In het boek Spreuken zijn er geweldig veel wijze lessen te vinden als het gaat om communicatie. Ook pastorale onderwerpen als vergeving, omgaan met teleurstellingen en verlies, twijfels in het geloof en communicatie in de relatie met God, zijn zaken die voor ons inhoud geven aan assertiviteit. Ook het omgaan met agressie van anderen, en de 'omweg' die we in onze reactie naar anderen via God kunnen maken, zijn van groot belang. Een christen is geen 'deurmat' waar iedereen zijn 'voeten op kan vegen' en zal ook emotioneel vaardig moeten zijn om op gepaste wijze te kunnen communiceren. We moeten leren onze emotionele capaciteit te verhogen, maar ook het 'emotioneel schakelen' vanuit emoties tot rust. In

het emotionele stressmanagement is het van belang om in alle emotionele stress jezelf te blijven. Het uiterste volmaakte voorbeeld vinden we in de Here Jezus aan het kruis. Hij leed, fysiek en emotioneel zoals niemand ooit geleden heeft, en toch raakte Hij niet getraumatiseerd en bleef zichzelf. "Vader vergeef het hun".

Om over na te denken / gespreksvragen:

1. Wat leer ik uit Spreuken 12:18, 15:30 en 21:13? Hoe kan ik groeien in sociale vaardigheden en inlevingsvermogen?
2. Waarom heeft een gezond waardegevoel alles te maken met een vrijmoedige, betrokken houding?

Gerard Feller

Assertiviteitstraining

10 dinsdagavonden Vanaf dinsdag 12 februari tm 16 april 2019 start er bij voldoende deelname weer een nieuwe training. (10 dinsdagavonden van 19.30uur-22.00uur) Deze training waarin sociale vaardigheden, gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

Je identiteit als Christen

Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met “de onderste weg gaan”;

Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie;

Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?;

Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?;

Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?;

Hoe ga ik om met agressiviteit

Leermethodes voor deze training zijn:

De verschillende soorten rollenspelen,

Bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen,

Verbale en non- verbale communicatie training,

Ontspanningstechnieken, groeps gesprekken,

Bijbelstudies en huiswerkopdrachten.

In sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining.

Iedere les bestaat uit een theoretisch gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd, besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

Gerard Feller, psychosomatisch fysiotherapeut en pastoraal counselor

Coby Feller, psychosomatisch oefentherapeute

Data training 2019 (dinsdagavonden 19.30-22.00uur):

Februari: 12,19,26

Maart: 5,12,19,26

april:(2,9,16

Waar

De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater.

Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intake-gesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is. Verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden/middagen te gaan werken U kunt zich Inschrijven of meer info vragen via tel. 0348 567670 (na 17 jan.2019)

U kunt zich aanmelden door een mail te sturen met naam, adres en tel.nr naar info@stichting-promise.nl

In prijs verlaagd!

**Nu van 23 euro voor 12 euro!!!
In de webshop van Stichting Promise**

Alternatieve therapieën getoetst

Door Ruud van der Ven

Binnen de reguliere gezondheidszorg worden alternatieve therapieën steeds meer gemeengoed. Wat is de herkomst, de achtergrond? En wat is de therapeutische waarde ervan?

Alternatieve therapieën hebben vaak een achtergrond in oosterse godsdiensten. Vormen ze een bedreiging voor christenen? Genezing uit het Oosten? biedt wetenschappelijke en bijbelse toetsing. Aan de orde komen zo'n 30 therapieën waaronder acupunctuur, chiropractie, kinesiologie, reiki en mindfulness.

Drs. Ruud van der Ven is arts en studeerde theologie. Hij is docent geweest aan de Evangelische Theologische Hogeschool en verzorgt lezingen en spreekbeurten over onderwerpen rond geloof en gezondheid. Hij heeft verschillende boeken op zijn naam staan.

Paperback, 15 x 23 cm, ca. 320 blz.
ISBN 978 90 297 9687 3

**Nu van 15 euro voor 9 euro!!
In de webshop van Stichting Promise**

Tussen waan en werkelijkheid, een bijbelse toetsing van manipulatieve psychotechnieken

door Gerard Feller

Een kritische bijbelse toetsing van manipulatieve psychotechnieken zoals: visualisatie, EMDR, NLP, Mindfulness, het gedachtegoed van Deepak Chopra en meer. ISBN 978-90-77412-68-8 aug 2011 144blz. Het boek laat zien dat er niet meer zo'n duidelijk verschil is tussen alternatieve en reguliere geneeskunde.

Maar dat 'gereedschappen' uit oosterse en occulte geneeswijzen genomen worden en geïntegreerd in de reguliere geneeskunde. Veel christenen herkennen de gevolgen van de wortels van deze technieken niet, ook omdat ze niet als een filosofie worden aangeboden. Gerard Feller laat zien dat ze de bijbelse toets niet kunnen doorstaan, en helpt christenen keuzes te maken in de gezondheidszorg die door God gezegend kunnen worden.

De waarheid zal u vrijmaken

In Joh. 8:31,32 staat de bekende uitspraak van Jezus: “Als gij in Mijn woord blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij en gij zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken”. Wat is waarheid, en waarvan maakt die waarheid vrij?

Eeuwenlang hebben met name filosofen geworsteld niet de vraag wat waarheid is. Ook Pilatus stelde deze vraag (Joh. 18:38), maar dan als uitvlucht. Bestaat de waarheid wel, is die niet voor iedereen weer anders en hoe en door wie kan waarheid worden vastgesteld? Immers er zijn bij bepaalde thema's zoveel onzekerheden, dat de waarheid niet altijd eenvoudig te kennen is en sommige mensen zelfs hun 'toevlucht' nemen tot de meest absurde complottheorieën. Bovendien leven we in een tijd met veel nepnieuws, oplichting en bedrog, ook of juist vooral op internet. Niet voor niets gaf God het negende gebod: “En gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste” (Deut. 5:20) en staat in Lev. 19:11: “Gij zult niet liegen en gij zult elkander niet bedriegen”. Het feit dat we kwaad kunnen worden over leugens, geeft aan al dat waarheid er voor ons toe doet. We moeten wel oprecht de

waarheid willen weten, en bereid zijn onze eigen belangen, verlangens en ideologische overtuigingen daarvoor opzij te zetten.

De betekenis van waarheid

Het begrip waarheid heeft verschillende betekenissen. Waarheid kan de betekenis hebben van: in overeenstemming zijn met de werkelijkheid, dus met situaties en gebeurtenissen. Deze feiten kunnen heel prettig zijn, bijvoorbeeld mooi weer, of een cadeau krijgen van iemand, maar er zijn helaas in deze gebroken wereld ook nare feiten. Je hoort en leest over rampen, ziekten, ruzies, oorlogen, enzovoorts. Deze waarheid maakt je niet gelukkig, maar eerder bedrukt, depressief en beklemd, en je voelt je allesbehalve vrij.

In de Bijbel komt het woord waarheid vele tientallen keren voor. Het begrip waarheid kan onder meer de betekenis hebben van betrouwbaarheid, bijvoorbeeld in 2 Sam. 7:28: “Nu dan, Here HERE, Gij zijt God en Uw woorden zijn waarheid” en Joh. 1:14: “Het Woord is vlees geworden...vol van genade en waarheid”. Andere betekenissen van waarheid zijn: de verordeningen des

Heren (Ps. 19:10), het evangelie (Ef. 1:13; 2 Thess. 2:12) en heel het Woord Gods (Ps. 119:160), kortom alles wat God gezegd en bedoeld heeft. Waarheid is alles wat uit God stamt, en als zodanig echt en betrouwbaar is.

Jezus Zelf wordt ook de Waarheid genoemd. Hij zegt van Zichzelf in Joh. 14:6: “Ik ben de weg en de waarheid en het leven...”. Jezus is de Waarheid, omdat Hij als het vlees geworden Woord de enige betrouwbare openbaring van God de Vader is. “De eniggeboren Zoon, die aan de boezem des Vaders is, Die heeft Hem doen kennen” (Joh. 1:18).

Wat is het een voorrecht om de waarheid van het Woord Gods te kennen, en te weten wat Gods bedoeling is met de schepping en met ons leven! Het is immers bedroevend en verbijsterend om te horen hoe sommige mensen denken over de zin van het leven, over de Bijbel, en over God. Je hoort hier en daar de meest onzinnige opvattingen. Door de Bijbel hebben wij de enige weg tot God, namelijk Jezus Christus, leren kennen, en door Hem het hart van God, onze hemelse

Vader. Wij hoeven niet meer vertwijfeld te zoeken naar de goede richting en het doel van ons leven. Wij kunnen door ons kostbaar geloof zeker zijn van de weg, die God ons wijst.

Maar toch, met het verstandelijk kennen van de waarheid alleen zijn we er nog niet. Het is Gods bedoeling, dat we de waarheid doen (Joh. 3:21), dus leven naar de bedoelingen, de woorden, de verordeningen van God. In 3 Joh. 4 zegt Johannes namens God: "Groter blijdschap ken ik niet, dan dat ik hoor, dat Mijn kinderen in de waarheid wandelen".

Erkenntnis van de waarheid

Hoe bereikt een mens dat? De eerste stap is het tot erkentnis der waarheid komen, en wel dat de Bijbel Gods betrouwbare Woord is, en dat elk mens gezondigd heeft. Gods Woord zegt immers, dat ieder mens moet erkennen, dat hij of zij gezondigd heeft. Dat laatste is namelijk ook een waarheid (een feit), die echter door veel mensen ontkend wordt. Men erkent niet, dat men zonde heeft gedaan tegenover God en de naaste. Men wil hooguit toegeven, dat men wel eens een foutje begaan heeft. En dat een mens Jezus als Verlosser nodig heeft om eeuwig leven te kunnen ontvangen, gaat er helaas bij veel mensen helemaal niet in. Als zij daarin volharden, dan zullen zij verloren gaan "omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor

zij hadden kunnen behouden worden" (2 Thess. 2:10). "Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden" (Rom. 1:18).

Maar als we in gehoorzaamheid aan Gods Woord de waarheid doen, dus handelen volgens de geboden van God, dan gaat er ook steeds meer waarheid in ons leven ontstaan, en wel in de betekenis van leven zoals God het van den beginne bedoeld heeft, namelijk de volle waarheid, dat de mens volkomen vrij is. Vrij waarvan? Vrij van de leugen, waardoor we van God en Zijn Woord werden afgehouden, vrij van zonden zoals bijvoorbeeld niet-vergevingsgezindheid, vrij van verslavingen, belemmeringen en beperkingen. De mens kan gaan en staan waar hij of zij wil, en álles zal zijn naar de wil van God. Dat is een situatie, die de Bijbel de hemelse heerlijkheid noemt, een toestand van gelukzaligheid waar nooit een einde aan zal komen voor hen, die de waarheid hebben liefgehad. Liefde tot de waarheid vraagt een totale, onvoorwaardelijke overgave aan geloof in en gehoorzaamheid aan Gods Woord en Gods vleesgeworden levende Woord Jezus Christus, en een toewijding zonder compromis. Dan zullen wij, net als Jezus, ook waarheid zijn. Wij zijn dan, gelijkvormig aan Hem, vol van de Heilige Geest, de Geest der waarheid, die ons heeft geleid tot

de volle waarheid (Joh. 16:13).

Dit zijn mooie woorden, maar alleen al het overdenken ervan stimuleert ons om God dagelijks te zoeken. Wat is het dan van belang, dat wij als kinderen van God wandelen in de waarheid, in het licht, wat het nu ook kost. En toch gelovende dat God zal geven boven bidden en denken, en dat Gods Woord in ons leven gerealiseerd zal worden, dus in ons leven waarheid zal worden. Immers nu hebben wij nog een strijd te voeren tegen boze geesten. Echter na de strijd, waarin de Heilige Geest ons krachtig helpt, zal het (eeuwige) leven zelf de waarheid zijn, dat is de werkelijkheid zoals God bedoeld heeft voor degenen, die Hem en Zijn Woord liefhebben. Een leven in volmaakte vrijheid.

De kern en basis van die werkelijkheid is de liefde zelf, zowel tot God als tot de naaste. Johannes zegt het zo mooi in 1 Joh. 3:18-23. "Kinderkens, laten wij liefhebben niet met het woord of met de tong, maar met de daad en in waarheid.....En dit is Zijn gebod: dat wij geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus en elkander liefhebben...".

Piet Guijt
November 2018

Abonnement Promise Magazine 2019

We mogen weer terugkijken op 2018 als een gezegend jaar. Wij hebben weer veel positieve reacties gehad op artikelen in ons kwartaalblad Promise. We richten ons de laatste jaren op vier belangrijke thema's: geestelijke stromingen, apologetiek, identiteit en ethiek. In het afgelopen jaar publiceerden we bijvoorbeeld artikelen over geestelijke stromingen: zoals Jezus in de Islam en dialoog met Islam? Andere artikelen hadden meer een apologetisch karakter zoals: het morele besef van apen, 15 moderne denkfouten en atheïsme.

Ook kwamen er ethische onderwerpen aan de orde zoals: vaccinatie levensgevaarlijk of levensreddend? en onderwerpen over de besnijdenis en milieu Tenslotte artikelen die onze identiteit betroffen zoals: transgender dilemma, homoseksualiteit, tot rust komen bij God en geloof en psychologie. In dit spoor willen we in 2019 DV ook verder gaan en u kunt ons daarin steunen!

Door de toenemende digitalisering verdwijnen er steeds meer bladen, maar wij willen voorlopig naast onze digitale versie van het blad (bladen online) zo lang mogelijk ook vasthouden aan een papieren versie. Dankzij de extra giften van enkele abonnees lukt dit steeds weer. De abonnementsprijs voor 2019 blijft onveranderd op €25,-. Hiervoor krijgt u 4 keer het Promise Magazine in de brievenbus en toegang tot de onlineversies (inmiddels 72 kwartaalbladen!) en vele E-books en brochures.

Uw abonnement op Promise Magazine verloopt op 31-12-2018. U kunt het abonnement betalen op twee manieren:

1ste manier:

Overmaken van €25,- op rek. nr. NL10INGB0004906197 of NL58RABO03916.83.071 t.n.v. Stichting Promise te Oudewater, onder vermelding van: uw adres en 'abonnement 2018'.

2e manier (deze heeft onze voorkeur!):

- Op de website <https://www.stichting-promise.nl> via menu Magazine > Inloggen/uitloggen inloggen met uw gebruikersnaam/emailadres en wachtwoord
- Na het inloggen komt u op de Profiel Pagina, en daar klikt u op het tabje 'Abonnement'
- Klik op de oranje knop 'Vernieuw nu: Jaar 2018' om uw abonnement te verlengen U kunt dan het abonnementsgeld overmaken met de hierboven genoemde girogegevens, en zoals verder aangegeven staat, met bijvoorbeeld Ideal.

Als u zich nog niet eerder als abonnee aangemeld heeft, kunt u dat doen op de website <https://www.stichting-promise.nl> via menu Magazine > Abonneren en dan Registratie, of door een email te sturen naar info@stichting-promise.nl met de vraag naar een gebruikersnaam en wachtwoord (die u, als u dat wilt, later weer kunt veranderen)

Stichting Promise, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater.

T: 0348-563359 (na 18 januari 2019)

Veel dank voor uw steun en gebeden!

Gerard Feller

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- a. Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- b. Het publiceren via het blad Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft
drs. Piet Guijt, Zoetermeer

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving : Gerard Feller

Druk Boom + Verweij grafiservices, Mijdrecht

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4 x per jaar

Abonnement 2018: € 25,- per jaargang (inclusief abonnement online)

Abonnement online 2019: € 12,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
IBAN ING: NL10INGB0004906197
BIC ING: INGBNL2A

IBAN Rabobank: NL58RABO03916.83.071
BIC Rabobank: RABONL2U

Buiten Nederland is alleen een abonnement online mogelijk

St.Promise

Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
Nederland

Losse nummer €5

